

Υπήρξε καιρός
που χορευτές
με το ξεφάντωμά τους
σε χαρωπές παιδιάστικες
συνάξεις
τα βάσανά τους
αλαφρώναν;
Υπήρξε καιρός
που μπορούσαν
να κλάψουν με βιβλία.
Όμως ο χρόνος
έβαλε το σαράκι του
στο πέρασμά τους.
Τώρα ειν' αβέβαιοι
κάτω από την αψίδα
τ' ουρανού.
Ό,τι για πάντα άγνωστο
θα μείνει
είναι το βεβαιότερο
σ' ετούτη τη ζωή.
Κάτω απ' τα ουράνια
σημεία,
ο δίχως άκρα
έχει τ' αγνότερα χέρια
και σαν
τ' άκαρδο στοιχειό
απλήγωτο στη μοναξιά του,
ο τυφλός
καλύτερα βλέπει.

DYLAN THOMAS

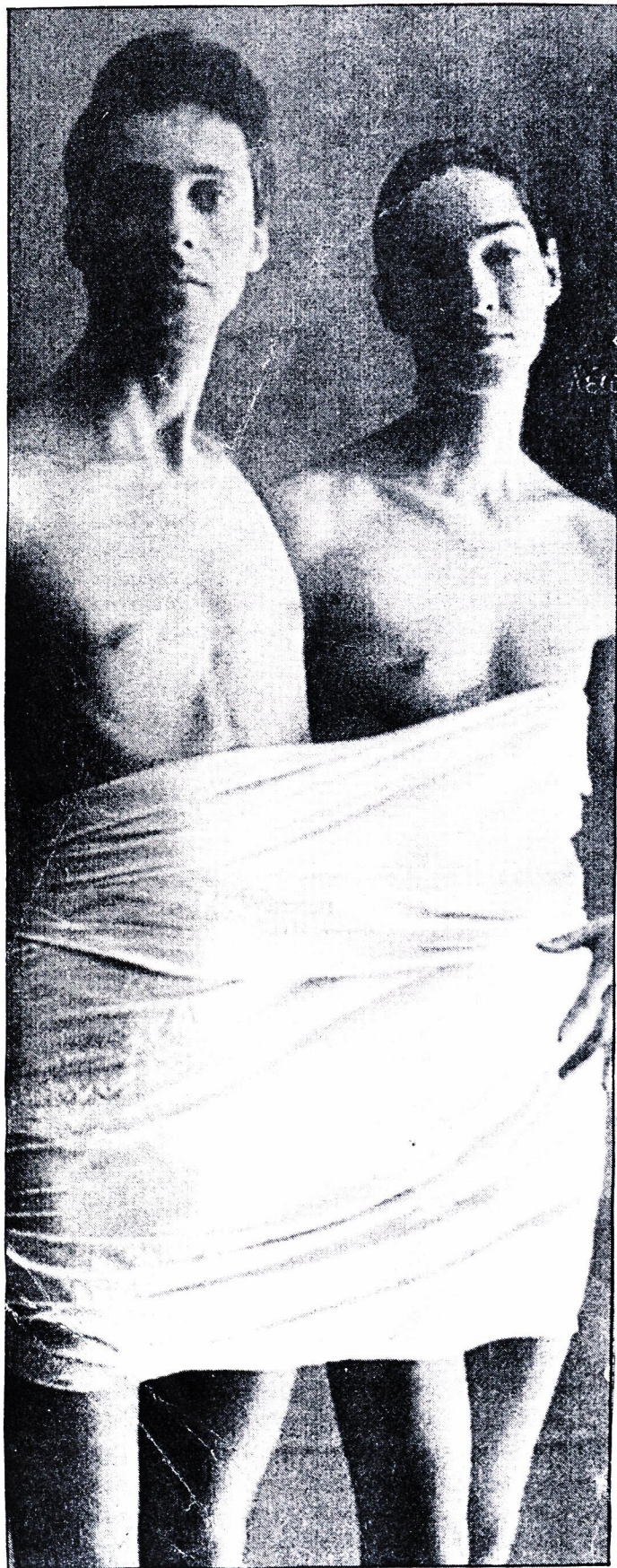

Χτες Βράδυ

Σεπτέμβριος 1996 / Δεκέμβριος 1997

6

2 εισαγωγικό σημείωμα

Υπάρχουν τρεις νοητικές καταστάσεις που με ενδιαφέρουν», είπε η Αμάντα, γυρίζοντας το πόμολο σε σχήμα σαύρας που άνοιγε το ντουλαπάκι με τα βότανα. «Οι καταστάσεις αυτές είναι: πρώτο, η αμνησία· δεύτερο, η ευφορία· και τρίτο η έκσταση».

Άπλωσε το χέρι της κι έβγαλε από το ντουλαπάκι ένα μικρό πράσινο μπουκάλι με γύρη από νούφαρα. «Αμνησία είναι να μην ξέρεις ποιος είσαι και να θέλεις απελπισμένα να το ανακαλύψεις. Ευφορία είναι να μην ξέρεις ποιος είσαι και να μη σε νοιάζει. Και έκσταση είναι να ξέρεις πολύ καλά ποιος είσαι - αλλά και πάλι να μην σε νοιάζει».

Πολύ νερό κύλησε στο αυλάκι του χρόνου από την τελευταία φορά που κάθισα να γράψω εισαγωγικό σημείωμα για το 'ΧΤΕΣ ΒΡΑΔΥ'. Πολλά πράγματα έχουν αλλάξει αλλά οι αλλαγές, και στις καταστάσεις και στους ανθρώπους, είναι σχεδόν πάντα επιφανειακές κι, όπως θα εξηγούσε καλύτερα ο Τομ Ρόμπινς, μικρά βήματα για να βγουν οι τελευταίοι από το αδιέξοδο είτε της αμνησίας τους είτε της ευφορίας τους.

Είθισται το εισαγωγικό σημείωμα (editorial για τους αγγλομαθείς, όπως άλλωστε είναι οι περισσότεροι συντελεστές αυτού του περιοδικού) να αναφέρεται στα πρόσωπα που συνεισέφεραν, το καθένα με τον δικό του τρόπο, στην ολοκλήρωση του εκάστοτε τεύχους. Κάτι ανάλογο με τις ευχαριστίες που βλέπει κανείς στους τίτλους του τέλους μιας κινηματογραφικής παραγωγής μόνο που στην δική μας περίπτωση απλά ευχαριστεί, ίσως με κάποια δόση χιούμορ, ο ένας τον άλλον που, παρά τις τόσες αντιξοότητες τα καταφέραμε πάλι να βρεθούμε όλοι μαζί και να ολοκληρώσουμε ένα ακόμα τεύχος σ' αυτήν την τόσο τακτική έκδοσή μας. Νομίζω πως αυτή τη φορά μπορώ να κάνω μια εξαίρεση, άλλωστε είναι κάτι παραπάνω από σίγουρο ότι κανείς από τα φιλαράκια που κατάθεσαν ένα κομμάτι απ' την ψυχή τους στο 'ΧΤΕΣ ΒΡΑΔΥ 6' δεν έχει την ανάγκη της αυτοεπιβεβαίωσης βλέποντας το όνομά

του τυπωμένο σε κάποιο έντυπο. Έτσι δεν είναι Χρίστο, Κιρέτσιλερ, Τσούτς, Μπακ, Ντελ, κι εσύ ω! απόμακρε και ταπεινά αδιαφορούντα Φρέντυ;

Οδοιπορούμε στα τελευταία και αδιαφανή χρόνια της δεύτερης χιλιετίας υιοθετώντας ζωές που μας σερβίρονται έτοιμες, με θέσεις προκαθορισμένες άνωθεν. Είτε γιατί έχουμε πλήρη άγνοια της προσωπικής μας ταυτότητας κι απεγνωσμένα προσπαθούμε να την ανακαλύψουμε, ψάχνοντας πάντα σε λάθος μέρη και καταλήγοντας σε κακοτοπιές. Είτε γιατί, πάλι, έχουμε άγνοια αλλά δε μας νοιάζει καθόλου και βουλευόμαστε με την πραγματικότητα που μας σερβίρεται ως αληθινή είτε από τα παντού «βομβαρδίζοντα» ΜΜΕ είτε ακόμα κι από τον ίδιο μας τον κοινωνικό περίγυρο. Είτε, τέλος, γιατί κάπου έχουμε αρχίσει να υποψιαζόμαστε τις δυνατότητές μας να αντιδράσουμε απέναντι σε κάθε προσπάθεια επιβολής παρωπίδων και παραπλάνησης αλλά δεν έχουμε το κουράγιο να το κάνουμε, άσε δε που είναι πολύ πιο εύκολος και βατός ο δρόμος της πλήρους παράδοσης και της συνεπαγόμενης απολαβής των «αγαθών». (Η πρώτη ενέργεια οδηγεί, σχεδόν πάντα, αυτομάτως στη δεύτερη αν και μερικές φορές τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά και τουλάχιστον όχι για όλους).

Αυτό το έντυπο ξεκίνησε και παραμένει ευθυγραμμισμένο στον ίδιο πάντα σκοπό : να αποτελέσει μια διαφυγή απ' αυτό το τέλμα, όχι μόνο για τους δημιουργούς του αλλά και γι' αυτούς που θα ανακαλύψουν ότι οι δικές τους ανησυχίες καθρεφτίζονται στα περιεχόμενα του τεύχους. Δεν έχει την πρόθεση να σας δείξει τον δρόμο για την ανακάλυψη της έκστασης. Πολύ περισσότερο θέλει να σας κάνει να αντιδράσετε. Να νιώσετε την υποψία ότι κάτι δεν πάει καλά. Να αντιπαραθέσει τις μουντζουρωμένες του φωτοτυπίες απέναντι στις πολιορκούσες ιλουστράσιόν ανταύγειες ενός, ξεθωριασμένα λαμπρού κόσμου. Να σας θυμίσει ότι υπήρξαν και εποχές όπου ο όρος «παράδοση», τουλάχιστον στους

κόλπους της , πάντα ατίθασης, νέας γενιάς ήταν άγνωστος. Κι όσο κι αν σας φαίνεται αδύνατο να το πιστέψετε, υπήρχαν εποχές που η συλλογική ανασφάλεια δεν προερχόταν από την αποπνικτική αίσθηση του πανταχού παρόντα εξουθενωτικού ελέγχου της ζωής μας αλλά από την απορία του τι θα ακολουθήσει μετά την διάλυση αυτού που μέχρι τότε ήταν γνωστό ως κοινωνική συνοχή.

«Η αίσθηση της ροής του χρόνου ήταν πάντα για μένα έντονη και με έλκυε όπως άλλοι έλκονται απ' το κενό ή το νερό. Μ' αυτή την έννοια, αγάπησα την εποχή μου, που έμελλε να δει να χάνεται κάθε υπαρκτή ασφάλεια και να σαρώνεται ό,τι ήταν κοινωνικά διευθετημένο... Όσο γι' αυτά που κάναμε, πως θα μπορούσαμε να αξιολογήσουμε το αποτέλεσμά τους στο παρόν; Περιδιαβαίνουμε τώρα αυτό το τοπίο, το ρημαγμένο απ' τον πόλεμο που μια κοινωνία διεξάγει ενάντια στον εαυτό της, ενάντια στις ίδιες της τις δυνατότητες. Το ασχήμισμα των πάντων ήταν, το δίχως άλλο, το αναπόφευκτο τίμημα αυτής της σύγκρουσης. Αρχίσαμε να νικάμε επειδή ο εχθρός ξεπέρασε κάθε όριο στα λάθη του».

I. TOM POMPHINE : "Αμάντα το κορίτσι της γης", εκδ.

AQUARIUS

II. ΓΚΥ ΝΤΕΜΠΟΡ : "In Girum Imus

Nocte Et Consumimur Igni" (Κάνουμε κύκλους μέσα στη νύχτα και η φωτιά μας κατάρβροχθίζει), εκδ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ.

... ΚΑΙ ΕΚ ΠΑΝΤΩΝ ΕΝ ΚΑΙ ΕΞ ΕΝΟΣ ΠΑΝΤΑ

*Μα όλα για μένα σφάλασι και
πάσιν άνω κάτω,
για με ξαναγεννήθηκεν η φύση των πραγμάτων.*

Σαν έφυγα ήμουν γεμάτος ελαφρότητα. Οι σταθμοί ασφυκτικοί, ο κόσμος στην απέναντι όχθη, η ζωή μου ένα κλειστό βιβλίο και έτσι σφύριζα και κεφαλοτραγουδούσα γοητευμένος απ' το κενό που μόλις άρχιζε να εισδύει εντός μου.

Περάσαν μερικοί μήνες κι όμως περισσότερο περιεκτικοί από κάποιους άλλους που είχαν διαλυθεί άχρωμοι στην ακινησία τους.

Ε.Σ.: Ελεύθεροι Σχετικοί; Έρμαια Σημάδια; Έτοιμοι Σχεδόν; Ενίοτε Σταθεροί; Όχι, όχι κυρίες δεσποινίδες και κύριοι, Ε.Σ. σημαίνει κάτι άλλο.

Σημαίνει νεκρός χρόνος, σημαίνει κάθοδος στη χώρα μιας αποκρουστικής πραγματικότητας, είναι μια ευκαιρία να σε θυμηθούν και να θυμηθείς, μια απρόβλεπτη περιπέτεια που την έκβασή της κανείς δε γνωρίζει, σημαίνει στην αρχή και ακόμα ισχύει:

«Εγώ καθεύδω και η καρδιά μου αγρυπνεί.»

Οι πρώτες ημέρες (οι πρώτες ημέρες ως αναπόφευκτες και οι πιο ενδιαφέρουσες στο βίο μας πιστεύω) φύγανε και κανείς δεν τις θυμάται. Εκείνες που ακολούθησαν φέρανε γνωριμίες που είτε ξεχάστηκαν είτε στάθηκαν, φέρανε επαφή μ' έναν επιμελώς κρυμμένο «παντοδύναμο» μηχανισμό εξουσίας, σωριάσανε μία πίκρα που πλέον βασιτιέται (άρα όχι αβάσταχτη), φέρανε μια έκπληξη κι ύστερα άλλες, μυροποσίες στο μπαράκι που έπαιζε αγαπημένη μουσική, συναναστροφή με τους γλοιώδεις αλλά και με τους υπέροχους, ένα ταξίδι στην πόλη όπου ο συνονόματος παππούς έζησε αλλά και κάμποσα ξημερώματα αλλά και δειλινά σκέτα μαχαίρια κι ήταν ωραίος ο θάνατος αφού επέζησα.

Στην πρώτη νόμιμη φυγή από τον Ε. Σ. με θυμάμαι κολλημένο σ' ένα τζάμι λεωφορείου να ρουφάω με τα μάτια μου τη θάλασσα, έξοχα απλωμένη και αιώνια, τον πρώτο μεγάλο ύπνο και την έξοδο στη γενέθλια πόλη με τη ρήση να με συνοδεύει: «Προπαντός να μην ενοχλήσω κανέναν. Ιδίως όσους δεν μ' ενόχλησαν». Τελικά έγινε το αντίθετο.

Το γέλιο του Κοσμά μου θύμιζε πηγή. Η αγαρμοσύνη του Ψηλού με διασκέδαζε αθώα. Η περηφάνια του Άρη με κέρδισε. Η αυθόρμητη αντίθεση του Θάνου με τον Ε.Σ. με συγκινούσε. Η επιστροφή του Ζουπς (πού 'σαι ρε άφθαστε) μ' ενθουσίασε. Η συστολή του Αγγαρίξ μου θύμιζε το πρόσωπο της σεμνότητας.

Κι ο Καββαδίας μαζί με το Λοίζο να στέκονται δίπλα μου σαν τους αγγέλους της παιδικής ηλικίας, (μόνο λίγο πιο αληθινόι):

*«Έβραζε το κύμα του Γαρμπή
ήμαστε σκυφτοί κι οι δυο στο χάρτη
γύρισες και μου 'πες πως το Μάρτη
σ' άλλους παραλήλους θα 'χεις μπει».*

«Μάτια που ήσαστε για μένα θάλασσες υπομονής».

Ξαφνικά πάλι βάρυνα. Δεν έκαμα και κάτι περισσότερο γι' αυτό. Απλά έγινε με τη βοήθεια και κάποιων φίλων τους οποίους εκ καρδίας και όλως παραδόξως (βαρύτητα γαρ) ευχαριστώ.

Μα τι συμβαίνει; Το βάρος μεγάλωσε. Όπως μετά από μέρες είπα στον Λ.: Δεν είναι παρά τα ξεχασμένα πρόσωπα που επιστρέφουν.

Μαζεύτηκαν λοιπόν πολλοί και πολλά. Οι φίλοι, οι νέοι φίλοι, το παρελθόν, οι παρελθόντες, ο χρόνος ο πολύτιμος, τα τραγούδια, οι ποιητές, η φυλακή, οι γονείς, η αξιοπρέπεια, το παρόν και φυσικά το αβυσσαλέο μέλλον.

Μια νύχτα θυμήθηκα:

*«Αν το θέλησα να μείνω μόνος,
γύρεψα τη μοναξιά,
δε γύρεψα μια τέτοια απαντοχή,
το κομμάτιασμα της ψυχής μου στον ορίζοντα,
αυτές τις γραμμές, αυτά τα χρώματα, αυτή τη σιγή».*

Το λιόγερμα είχε περάσει, οι πιο πολλοί κοιμούνται, όχι μόνο στους θαλάμους, το ράδιο μπορεί να 'παιζε κάποιο τραγούδι σαν «το Τραίνο φεύγει στις 8» και θυμάμαι είχε μια υγρασία, σαν να μαζεύτηκε η πίκρα της ζωής κι απόμεινα ολομόναχος μαζί της.

«Είναι παλιό το λιμάνι, δε μπορώ πια να περιμένω» πεισμάτωσα αλλά τίποτε δεν εξαφανίστηκε από εμπρός μου.

Ήταν προφανές: Μαγικές φράσεις δεν υπάρχουν. Ήμασταν και είμαστε ακόμη εδώ, τότε ασήκωτοι, τότε φλογισμένοι, τότε ασήμαντοι και τότε κοφτεροί.

Μία μέρα πριν φύγει ο καθαρός κι άφθαστος Ζουπς ήταν Κυριακή, όπου ριπηδόν σε λίγες ώρες γυρίσαμε την Αθήνα όλη (υπερβολές βέβαια), φάγαμε, το παρελθόν δεν δέχτηκε παρά τις συνηθισμένες διαβεβαιώσεις του, να συναντηθεί με το παρόν, την επομένη ήταν να γκρεμίσω τον στόχο, τον γκρέμισα, τίποτε δεν άλλαξε, τα ίδια πρόσωπα και οι ίδιες επιθυμίες περίμεναν ασάλευτα στο παραφορτωμένο κεφάλι, μόλις αποχαιρέτησα τον Κώστα ένωσα το πρόσωπο να βρέχεται και σε μια στιγμή, χωρίς βρόντους αλλά σκοτεινά λαμπερή αναδύθηκε η μέχρι τότε ζωή.

*«Είναι το πέρασμα του χρόνου
σιγηλό κι απόκοσμο
κι ο πόνος απαλά μες στην ψυχή μου λάμπει
χαράζει η αυγή τον ουρανό, τ' όνειρο μένει απόντιστο
κι είναι σαν να διαβαίνουν μυρωμένοι θάμνοι».*

Νιώθω απόντιστος, διαβαίνω ελικοβλέφαρος τους άγνωστους δρόμους, συνεχώς πεισματωμένος, λανθασμένος, διψασμένος και δε γυρεύω πια να σβήσω τη φωτιά μου ώστε να γαληνέψω, μόνο να τη φουντώσω, να τη διασπείρω προς κάθε σημείο, η στιγμή της γαλήνης είναι για αργότερα, ο κυρ-Γιάννης σωστά το 'χε πει: «η μη αλλαγή είναι το δράμα», τώρα τα μάτια κάθε φορά που πέφτουν στο φαινόμενο βλέπουν την αρχή του καθαρότερα, δεν ξεγελιούνται, δεν είναι έργο μόνο της συνείδησης και του βιωμένου Χρόνου, είναι η σιωπή που αγγίζει με το 'να της δάχτυλο όλη αυτή την εκκωφαντική φαντασμαγορία κι η σιωπή είναι η άλλη μας γλώσσα, η μουσική είναι η άλλη μας γλώσσα, η αλήθεια είναι η άλλη μας γλώσσα, η καθαρότητα είναι η άλλη μας γλώσσα κι όλες αυτές οι γλώσσες σαν μάθουν να δένονται ελεύθερα γίνονται ένα και τίποτα.

*«...μήτ' Άρης μήτε πόντος αντέκυρσεν,
άσκοποι δε πλάκες έμαρψαν
εν αφάνει τινι μόρω φερόμενον».*

Ακούω το χαμόγελό της και δροσίζομαι, θυμάμαι τα 'αστεία που λέγαμε με τον πανέξυπνο Σαλονικιό, πιάνω τον Ε.Σ. αγκαζέ και αφήνω μια μικρή πέτρα - προτροπή ξωπίσω μου κι όποιος τη βρει μπορεί να διαβάσει : «Τα δε πάντα οιακίζει Κεραυνός».

* Οι αρπαχτές του κειμένου στηρίχτηκαν στους : Γ. Σεφέρη, Β. Κορνάρο, Ν. Καββαδία, Γ. Ρίτσο, Σοφοκλή και στον τρανό παππού Ηράκλειτο.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

I. Οι «νομπελίστες» ποιητές της Πολωνίας

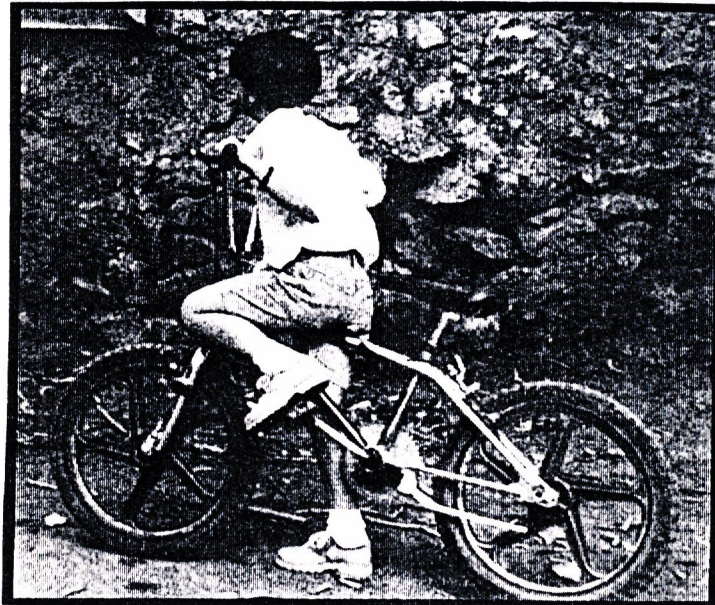
C. MIŁOŚZ

W. SZYMBORSKA

II. Ο Ουαλός ποιητής

SION AP BRYDYDD*

Επιμέλεια: Δ. Τσούτσικας

* χαρισμένο στη Rachel Pratley
που μου γνώρισε την Ουαλία

CZESLAW MILOSZ

Ο *Czesław Miłosz* γεννήθηκε το 1911 στη Λιθουανία από γονείς Πολωνούς και Λιθουανούς. Σπούδασε στην Πολωνία νομικά και κατόπιν στο Παρίσι. Κατά τη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής πήρε μέρος στην πολωνική αντίσταση. Την περίοδο 1946 - 1951 εργάζεται ως μορφωτικός ακόλουθος στην Πολωνική Πρεσβεία, στο Παρίσι. Διέρρηξε τη σχέση με το κομμουνιστικό καθεστώς της χώρας του με αποτέλεσμα να φύγει το 1951 στην Αμερική, όπου διδάσκει ως σήμερα Ιστορία τέχνης στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϋ.

Εκτός από το ποιητικό του έργο έχει μεταφράσει Πολωνούς ποιητές, έχει γράψει φιλολογικά και κριτικά δοκίμια και μια αυτοβιογραφία του. Έχει τιμηθεί με το διεθνές βραβείο «Νούσταλτ» (1978) και με το βραβείο «Νόμπελ» (1980). Ο *Joseph Brodsky* γράφει για την ποίησή του : «Ο πυρήνας της θεματικής των ποιημάτων του Miłosz είναι η αφόρητη επίγνωση ότι ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να κατανοήσει την εμπειρία του και όσο περισσότερο απομακρύνεται αυτή η εμπειρία τόσοι λιγότερες ευκαιρίες έχει να συλλάβει το νόημά της. Δε θα δισταζα να πω ότι ο Miłosz είναι ένας από τους μεγαλύτερους ποιητές του καιρού μας.»

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Διασχίζαμε παγωμένους αγρούς μ' ένα τρένο το χάραμα
Ένα κόκκινο φτερό αναδύθηκε στο σκοτάδι.

Και ξαφνικά ένας λαγός πετάχτηκε στο δρόμο.
Ένας από μας τον έδειξε με το χέρι του.

Πάει καιρός από τότε. Σήμερα κανένας τους Δε ξει,
ούτε ο λαγός ούτε ο άνθρωπος που έκανε τη χειρονομία.

Ω αγάπη μου, που είναι, που πηγαίνουν
Η αναλαμπή ενός χεριού, η αστραπιαία κίνηση, το μουρμουρητό των χαλικάων.
Δε ρωτάω από λύπη, αλλά με απορία.

ΒΙΛΝΑ, 1936

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ

Μην τρέχετε άλλο. Ησυχάστε. Πόσο απαλά βρέχει
Πάνω στις στέγες της πόλης. Πόσο τέλεια
Είναι όλα. Τώρα, για τους δυό σας
Που ξυπνάτε σ' ένα βασιλικό κρεβάτι κάτω απ' το παράθυρο της σοφίτας.
Για έναν άντρα και μια γυναίκα. Για ένα φυτό χωρισμένο
Σε αρσενικό και θηλυκό που ποθεί το ένα το άλλο.
Ναι, αυτό είναι το δώρο μου σε σας. Πάνω απ' τις στάχτες
Σ' ένα πικρό πικρό χώμα. Πάνω απ' την υπόγεια
Ηχώ των κραυγών και των όρκων. Έτσι τώρα την αυγή
Πρέπει να προσέξετε: η κλίση ενός κεφαλιού,
Το χέρι με τη χτένα, δυό πρόσωπα στον καθρέφτη
Είναι αιώνια για μια στιγμή μονάχα, ακόμη κι αν λησμονηθούν,
Γι' αυτό κοιτάξτε αυτό που υπάρχει, έστω κι αν σβήνει,
Και ευγνωμονείτε την κάθε στιγμή που ζείτε.
Αφήστε αυτό το μικρό άλσος με τις πρασινομένεσ μαρμάρινες προτομές
Να μένει όπως ήταν όταν ανοίξατε την πύλη.
Και στο δρόμο με τις ψηλές φθαρμένες κολόνες
Που αυτή η αγάπη σας ξαφνικά μεταμόρφωσε.

1986

ΦΟΒΟΣ

«Πατέρα, πού είσαι; Το δάσος είναι άγριο,
Υπάρχουν πλάσματα εδώ, οι θάμνοι σαλεύουν.
Οι ορχιδέες σκορπίζουν δηλητηριώδη φωτιά,
Υπουλές παγίδες караδοκούν κάτω απ' τα πόδια μας.

«Πού είσαι, πατέρα; Η νύχτα δεν έχει τέλος.
Από δω και πέρα το σκοτάδι θα κρατήσει για πάντα.
Οι ταξιδιώτες είναι άστεγοι, θα πεθάνουν από πείνα,
Το ψωμί μας είναι πικρό και σκληρό σαν πέτρα.

«Η καυτή ανάσα του φοβερού θηρίου
Πλησιάζει, όλο πλησιάζει, ξερνάει την μπόχα του.
Πού έχεις πάει, Πατέρα; Γιατί δεν ελεείς
Τα παιδιά σου που έχουν χαθεί σ' αυτό το σκοτεινό δάσος;»

ΒΑΡΣΟΒΙΑ, 1943

ARS POETICA?

Πάντοτε επιθυμούσα μια φόρμα πιο ανοιχτή
ελεύθερη από τα δεσμά της ποίησης ή της πρόξας
που θα μας άφηνε να νιώθουμε ο ένας τον άλλο χωρίς να εκθέτει
το συγγραφέα ή τον αναγνώστη σε υψηλές αγωνίες.

Στην ίδια την ουσία της ποίησης υπάρχει κάτι το απρεπές:
αποκαλύπτονται πράγματα που δεν ξέραμε πως κρύβαμε μέσα μας,
γι' αυτό τρομάζουμε, Σα να είχε ξεπηδήσει μια τίγρη
και στέκεται στο φως, μαστιγώνοντας με την ουρά της τον αέρα.

Σωστά λένε λοιπόν πως η ποίηση υπαγορεύεται από ένα δαίμονιο,
αν και θα 'ταν υπερβολή να το χαρακτηρίσει κανείς αγγελικό.
Είναι δύσκολο να μαντέψεις από που έρχεται αυτή η έπαρση των ποιητών,
αφού τόσο συχνά ντροπιάζονται όταν φανερώνεται η αδυναμία τους.

Ποιος λογικός άνθρωπος θα ήθελε να κατοικηθεί από δαίμονες,
Που φέρονται σα στο σπίτι τους, μιλούν σε πολλές γλώσσες,
και δεν τους φτάνει να κλέβουν τα χείλη ή τα χέρια του
αλλά ζητούν και το πεπρωμένο του ν' αλλάζουν όπως τους βολεύει;

Είναι αλήθεια πως ό,τι είναι σκοτεινό περιμένει τώρα για σπουδαίο,
και ίσως νομίζετε πως εγώ απλώς κοροϊδεύω
ή πως επινόησα έναν ακόμη τρόπο
να εξυμνήσω την Τέχνη με τη συνδρομή της ειρωνείας.

Υπήρχε κάποτε μια εποχή που μόνο τα σοφά βιβλία διαβάζονταν,
όσα μας βοηθούσαν ν' αντέξουμε τον πόνο και τη δυστυχία μας.
Στο κάτω κάτω αυτό δεν ισοδυναμεί
με το να ξεφυλλίζεις χιλιάδες βιβλία που μόλις βγήκαν από τα ψυχιατρεία.

Κι όμως ο κόσμος δεν είναι έτσι όπως φαίνεται
κι εμείς δεν είμαστε αυτό που βλέπουμε μέσα στο παραλήρημά μας.
Οι άνθρωποι κρατούν λοιπόν τη σιωπηλή τους ακεραιότητα
κερδίζοντας έτσι το σεβασμό συγγενών και γειτόνων.

Σκοπός της ποίησης είναι να μας θυμίζει
πόσο δύσκολο είναι να μείνει κανείς ένα μόνο πρόσωπο,
γιατί το σπίτι μας είναι ανοιχτό, δεν υπάρχουν κλειδιά στις πόρτες,
κι άορατοι επισκέπτες ελεύθερα έρχονται και φεύγουν.

Αυτά που ξεις εδώ δεν είναι ποίηση, συμφωνώ,
γιατί τα ποιήματα πρέπει να γράφονται σπάνια κι απρόθυμα,
κάτω από αφόρητη πίεση και μόνο με την ελπίδα
ότι πνεύματα αγαθά, όχι κακά, μας διάλεξαν για όργανό τους.

WISLAWA SZYMBORSKA

Η Wislawa Szymborska γεννήθηκε το 1923 στο Πόζναν, ένα χωριό κοντά στο Κόπνικ της Πολωνίας. Νωρίς μεταφέρθηκαν οικογενειακώς στην Κρακοβία όπου και ζει έως σήμερα. Έχει εκδώσει αρκετές ποιητικές συλλογές και, μέχρι το 1972, εκδίδει το εβδομαδιαίο φιλολογικό περιοδικό «Φιλολογική Ζωή». Το 1959 της απονέμεται το φιλολογικό βραβείο της Κρακοβίας, το 1963 το κρατικό βραβείο Τέχνης και το 1996 το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας. Στην Πολωνία αναγνωρίζεται ως η σημαντικότερη γυναίκα ποιήτρια.

Ο T. Milosz γράφει ότι τα ποιήματά της «είναι αυθεντικά» και ιδιαίτερα «εκείνα που μιλούν για τα πάθη και τις δυστυχίες της σάρκας, με μελαγχολική ωμότητα». Η ίδια λέει: «δανείζομαι λέξεις που βαραίνουν από πάθος και μετά προσπαθώ να τις κάνω να δείχνουν ελαφρές».

Η Szymborska πριν τιμηθεί με το Νόμπελ, στην Ελλάδα, ήταν σχεδόν άγνωστη. Ποίημά της πρωτοδημοσιεύτηκε, στα ελληνικά, στο περιοδικό «Διαγώνιος», (Θεσσαλονίκη 1972). Ήταν το ποίημα «Τέσσερις το πρωί», που μαζί με άλλα τρία ποιήματα εκδόθηκαν στον τόμο «Συγκομιδή: Σύγχρονοι ξένοι ποιητές» του Β. Καραβίτη. Τρία από τα τέσσερα υπάρχοντα ποιήματά της στα ελληνικά παρουσιάζονται εδώ, σε μετάφραση Β. Καραβίτη.

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟ ΠΡΩΙ

Η ώρα της νύχτας μέσα στη μέρα.
Η ώρα του γυρίσματος από πλευρό σε πλευρό.
Η ώρα για τους μεσόκοπους.

Η καθαρή ώρα για το λάλημα των πετεινών.
Η ώρα που μας απαρνιέται η γη.
Η ώρα των σταγόνων από σβησμένα άστρα.
Η ώρα του «τι κι αν μετά από μας δεν υπάρχει τίποτα».

Μια άδεια ώρα.
Άχαρη, στείρα.
Απ' όλες τις ώρες η χειρότερη.

Κανένας δεν είναι στα καλά του στις τέσσερις το πρωί.
Κι αν άσπρα μυρμήγκια νιώθουν ωραία στις τέσσερις το πρωί
-ας συγχαρούμε τα μυρμήγκια. Κι ας γίνει πέντε η ώρα
αν σκοπεύουμε να συνεχίσουμε να ζούμε.

ΤΟΠΙΟ

Σ' ένα τοπίο Παλιού Μάστορα ζωγράφου
Τα δέντρα έχουν ρίζες κάτω απ' τα λάδια,
Το μονοπάτι αναμφίβολα οδηγεί κάπου
ένα φύλλο από χόρτο θα φτάσει για μιαν υπογραφή
και πραγματικά είναι πέντε η ώρα το απόγεμα
Ο μήνας του Μάη αργοπορεί, απαλά κι όμως σταθερά σταματημένος,
έτσι κι εγώ σταμάτησα - Ω ναι, αγαπητέ μου,
είμαι εγώ η γυναίκα κάτω απ' το δέντρο της στάχτης.

Σημείωσε, πόσο μακριά πίσω σ' έχω αφήσει,
πώς φοράω το κίτρινο φόρεμα και το άσπρο καπέλο μου,
πώς είμαι κολλημένη στο καλάθι μου για να μείνω στον πίνακα,
πώς παρελαύνω σε κάποιου άλλου την καλή ευχή
και παίφνω μι' ανάπαυλα απ' τα μυστήρια της ζωής.

Αν με φωνάξεις, Δε θα σ' ακούσω.

Κι αν σ' ακούσω, δεν μπορώ να γυρίσω.
Κι ακόμα αν πετύχω αυτή την αδύνατη κίνηση,
το πρόσωπό σου ακόμα θα φαινόταν ενός ξένου.

Ξέρω τον κόσμο σε μια ακτίνα από έξι μίλια,
ξέρω βότανα και γητείες για κάθε άρρωστο.
Ο Θεός ακόμα αγρυπνάει πάνω απ' την κορυφή του κεφαλιού μου.
Προσεύχομαι για ένα θάνατο χωρίς βία.
Ο πόλεμος είναι τιμωρία, η ειρήνη ανταμοιβή
Ο διάβολος προκαλεί ασχρά όνειρα.
Η ψυχή μου είναι εκεί σαν μια πέτρα από μήλο.

Δεν μπορώ να παίξω τα παιχνίδια της καρδιάς.
Δεν ξέρω την γύμνια του πατέρα των παιδιών μου.
Ούτε για δευτερόλεπτο υποπτεύομαι
Το Άσμα Ασμάτων να έχει βρώμικα νοήματα
Ότι χρειάζεται να πω, το βρίσκω σε ετοιμοπαράδοτες προτάσεις,
δεν χρησιμοποιώ την απόγνωση γιατί δεν είναι δική μου,
μου την εμπιστεύτηκαν μόνο για να διατηρούμε σώα.
Ακόμα κι αν μου έκοβες το δρόμο,
Ακόμα κι αν ατένιζες βαθιά μες στα μάτια μου
θα σε προσπερνούσα δίπλα σε μια άβυσσο
να μας χωρίζει τρίχα.

Στα δεξιά είναι το σπίτι μου που το ξέρω τέλεια,
μ' όλα τα σκαλιά του και την πόρτα που οδηγεί μέσα του
όπου συμβαίνουν πράγματα που δεν ζωγραφίστηκαν εδώ:
Μια γάτα πηδάει σ' έναν πάγκο,
ο ήχος λαμποκοπάει σ' ένα τσιγκινο βάζο,
και στο τραπέζι εκεί κάθεται ένας χοιτροκόκαλος άνδρας
που επισκευάζει ένα ρολόι.

ΕΙΜΑΙ ΠΟΛΥ ΚΟΝΤΑ

Είμαι πολύ κοντά του για να μ' ονειρευτεί
δεν πετάω πάνω του, δεν φεύγω μακριά του
Κάτω απ' τις ρίζες των δέντρων. Είμαι πολύ κοντά.
Το ψάρι στο δίχτυ δεν τραγουδάει με τη φωνή μου.
Το δαχτυλίδι δεν κυλάει μόνο του απ' το δάχτυλό μου.
Είμαι πολύ κοντά. Ένα μεγάλο σπίτι είναι στις φλόγες
χωρίς εμένα να φωνάζω για βοήθεια. Πολύ κοντά
για μια καμπάνα να ακουστεί μες στα μαλλιά μου.
Πολύ κοντά για μένα να μπω σαν ένας καλεσμένος
που μπροστά του να αποσύρονται μόνοι τους οι τοίχοι στην άκρη.
Ούτε θα πεθάνω πάλι τόσο ελαφρά,
τόσο μακριά πέρ' απ' το κορμί μου, τόσο αθέλτητα
όσο μια φορά πέθανα στ' όνειρό του. Είμαι πολύ κοντά,
πολύ κοντά. Ακούω το σφύριγμα
και βλέπω το ακτινοβόλο όστρακο του λόγου του
βολεμένο στην αγκαλιά του.
Γι' αυτήν μεγαλώνει μέσα του τώρα μια κοιλάδα
με κόκκινα φύλλα, κλεισμένη από ένα χιονοσκεπαστο βουνό
στο γαλάζιο αέρα τ' ουρανού. Είμαι πολύ κοντά
για να πέσω γι' αυτόν απ' τον ουρανό. Η κραυγή μου
θα μπορούσε μόνο να τον ξυπνήσει. Φτωχό πλάσμα,
περιορισμένο στο δικό μου σχήμα.
Κι όμως ήμουν κάποτε μια σημύδα, κι ήμουν μια σαύρα
και θα μπορούσα να βγω έξω απ' την ηλικία και το μετάξι μου,
ιριδίζοντας μες στα χρώματα απ' τα δέρματά μου. Κι είχα
το όωρο να εξαφανίζομαι μπροστά σε κατάπληκτα μάτια
που είναι ο πλούτος των πλούτων. Είμαι κοντά,
πολύ κοντά γι' αυτόν να με ονειρευτεί.
Γλιστράω το μπράτσο μου κάτω απ' το κεφάλι του υπναρά,
ναρκωμένο, γεμάτο από σωρεμένες βελόνες.

Σε κάθε μύτη τους, συναθροισμένοι για μέτρημα,
κάθονται οι έκπτωτοι άγγελοι.

SION AP BRYDYDD (? - 1360)

Ο Sion Ap Brydydd έζησε την ίδια εποχή με μια , αναμφισβήτητα, μεγάλη μορφή της κλασσικής ουαλικής ποίησης, τον Dafudd Ap Gwylim. Αυτή η χρονική συγκυρία συνετέλεσε στο να μείνει στο σκοτάδι για πολύ καιρό η σπουδαιότητα του έργου του.

Για τη ζωή του γνωρίζουμε λιγοστά. Έννημένος σε αστική οικογένεια (αγνοούμε την ημερομηνία γέννησης) ο νεαρός Sion δανείζεται ένα χρηματικό ποσό από την αυλή του Owain με σκοπό να ακολουθήσει τη σταδιοδρομία του αυλικού ποιητή. Σε λιγότερο από ένα χρόνο απολύθηκε από τη θέση αυτή επειδή παραμελούσε την εξόφληση του δανείου. Πέρασε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του ανάμεσα στον υπόκοσμο του Aberystwyth.

Ο Sion είναι περισσότερο γνωστός για τα englynion του. (Το englynion είναι μορφή φόρμας της αγγλικής ποίησης αποτελούμενη από τριάντα συλλαβές). Πίστευε πως όλα του τα ποιήματα είναι αμυδροί απόηχοι ενός και μοναδικού ποιήματος το οποίο αν απαγγελλόταν θα ένωε τόσο τέλεια την ψυχή του συγγραφέα και του ακροατή που «θα κατοικούσαν ο ένας στο σώμα του άλλου και θα αντάλλαζαν πετρωμένα». Άλλο έργο του είναι το Y Hiraeth, μια περιγραφή, με 30 000 λέξεις, του εσωτερικού του ανού του ερωδιού.

Τον χειμώνα του 1360, ο Sion Ap Brydydd κατατομήθηκε με την κατηγορία της μοιχείας. Την παραμονή της εκτέλεσής του έγραψε, στον πύργο Pentraeth 29 englynion, έξι από τα οποία παρουσιάζονται εδώ, σε μετάφραση Μίνου Μαρκάκη.

I

Ω! Μόρφυθ, κόρη του Γκουίν,
Λαμποκοπάει το χιόνι πάνω στα λαγκάδια.
Παρασυρμένη στην αμείλικτη καθαρότητα,
Θα νομίσουν πως είσαι δική τους.

III

Απαλή κρούστα σε μια κούπα γάλα
Είναι το δέρμα στη ζεστή κοιλιότητα του μηρού της
Η τρυφερή χλόη αργεί να ζεσταθεί
Κι ύστερα μια αναπνοή ανάλεψη ακολουθεί.

IV

Η στιγμή που αγγίζεις την άκρη του αυτιού μου
Με την άκρη της γλώσσας σου
Είναι ένας χρυσός θόλος που υγώνεται
Μα κι η επόμενη στιγμή έτοιμο άξει.

XXVII

Βαρετό το ταξίδι
Ασθενικοί και γκρινιάρηδες οι γέροι.
Κεχριμπαρένιο και γλυκό το κρασί της άνοιξης
Δε θα δοκιμάσω το ξύδι του φθινοπώρου.

XXVIII

Βαρετό το ταξίδι
Μακρύς ο δρόμος ξετυλίγεται ως το φάρο
Η υπομονή είναι κρύα σούπα
Κι αλάτι μες στην κούπα της ζάχαρης.

XXIX

Πες αυτό το στίχο αναγνώστη στον εαυτό σου φωναχτά.
Πρόθυμα θ' άντεχα τα γεράματα και την ακολουσία σου,
Θα σ' άφηνα να ζεστάνεις αυτό το αχυρένιο κρεβάτι,
Να κροταλίσεις αυτές τις αλυσίδες, να γράψεις αυτούς τους στίχους.

Πάνε έξι μήνες, ίσως και περισσότερο, από την τελευταία φορά που διάβηκα τα μισοσκότεινα, ποτισμένα από τη φθινοπωρινή βροχή σοκάκια του Πειραιά. Όλο αυτόν τον καιρό, ένα μόνο πράγμα μέσα μου δεν μπόρεσε να φθείρει τόσο ο χρόνος όσο και η πίκρα της εγκατάλειψης, από πρόσωπα που τα νόμιζα δικά μου, αλλά κι αυτή η ίδια η αρρώστια μου, που με κρατάει, μήνες τώρα, καθηλωμένο σ' ένα κρεβάτι του Γενικού Κρατικού.

Την επιθυμία να σηκωθώ, να πλυθώ, να ξουριστώ, να φορέσω την τραγιάσκα μου, και να περπατήσω, ανάποδα μέσα στον χρόνο, έτσι απλά σαν να κατέβαινα τα σκαλοπάτια του νοσοκομείου, βγαίνοντας όμως, όχι στο προαύλιο, αλλά στην ψαραγορά, στο λιμάνι, στη Δραπετσώνα...

ΠΗΓΗ : ΡΕΜΠΕΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ι
Κώστα Χατζηδούλη
ΕΚΔΟΣΕΙΣ : «ΝΕΦΕΛΗ»

Εκεί που άρχισαν και τέλειωσαν όλα...

Όποιος έχει κατά νου (κι αυτό ισχύει και για τους χωροφυλάκους) μια ήσυχη κι ανέμελη σουλάτσα, περνώντας από τα πέριξ, δεν αργούσε και πολύ να καταλάβει το λάθος του. Μέρη σαν τη Δραπετσώνα ήταν από τα μεγαλύτερα στέκια της μαγκιάς. Νταήδες, αγαπητικοί, λαθρέμποροι, χασικλήδες, πρεζάκηδες, μαχαιροβγάλτες, είχαν θεσπίσει δικιά τους νομοθεσία, είχαν τις δικές τους αξίες, μιλούσαν τη δικιά τους γλώσσα. Τη γλώσσα της παρανομίας. Εκείνη την εποχή, μιλώντας για τα χρόνια που οι 'άμεμπτοι' και οι 'ευπόληπτοι' ξαναφέρνουν στη μνήμη τους κάνοντας γκριμάτσες περιφρόνησης ή και απέχθειας, το ρεμπέτικο τραγούδι έβαζε την υπογραφή του στο βιβλίο της Ιστορίας. Ο μπαγλαμάς του Μπάτη, οι παραπονιάρικες πενιές του Βαμβακάρη, του Παπαϊωάννου, του Αρτέμη, αλλά και οι αγγελικές φωνές του Ρούκουνα, του Στράτου, της Ρόζας, της Μαρίκας Νίνου και τόσων άλλων, γράφονται σε πλάκες της ODEON αρχικά και αργότερα της MINOS, της POLYGRAM.

Το μυαλό μου για μια στιγμή θολώνει, τα πόδια μου λυγίζουν κι οι δυνάμεις μου σιγά σιγά μ' εγκαταλείπουν. Στ' αλήθεια το σώμα είναι αυτό που θαρρείς βιάζεται να 'ναι στην ώρα του στο ραντεβού με τον θάνατο... Όμως η ψυχή μοιάζει ν' αντιστέκεται, και με τραβάει προς τα πίσω. Προς τη ζωή.

Σηκώνομαι, ρίχνω λίγο νερό στο πρόσωπό μου κι ανάβω ένα τσιγάρο. Μέσα από τους καπνούς, ακριβώς απέναντί μου προβάλλει μια λεπτή, γνώριμη φιγούρα. Ο Νίκος Μάθησης, γνωστός και σαν Τρελάκας, αδύνατος, ξερακιανός, με το σπιρτόζικο παίξιμο των ματιών και ένα πονηρό μειδίαμα να διαγράφεται κάτω απ' το μουστάκι του, κουτσαβάκι από τα λίγα, ευρηματικός στιχουργός, αλλά και οξύθυμος, καυγατζής, ικανός και να σκοτώσει ακόμα για να λυθεί η παρεξήγηση...

Δυο βδομάδες, ίσως και παραπάνω, τον έκρυβα στο σπίτι μου, μετά το φονικό στην ψαραγορά, τότες που φύτεψε τρεις σφαίρες στον Στρίγγλα. Άλλος τρόπος δεν υπήρχε για να λύσουν τις διαφορές τους. Ένας απ' τους δυο έπρεπε να φύγει πρόωρα για το μεγάλο ταξίδι. Κάποια βραδιά που ήμασταν μαζεμένοι σπίτι μου και τα πίναμε μπουκάρουμε μέσα οι μπάτσοι, κι αρχίζουνε να ρωτάνε τα ονόματα όλων μας, γυρεύοντας, χωρίς να γνωρίζουν φατσικά, το Νίκο. Το όνομα του Μάθησης δεν ακούγεται και κάνουν να φύγουν. Εκείνη την ώρα ο Μάρκος σηκώνει το ποτήρι του, τσουγκρίζει με του Νίκου και λέει: «Εβίβα Μάθηση». Αυτό ήτανε. Κάνουν οι μπάτσοι να τον πιάσουνε, βγάζει αυτός τα πιστόλια του και τους λέει: «Πέστε στο διοικητή ότι θα 'ρθω μοναχός μου.» Δυο μέρες αργότερα παραδόθηκε, έκατσε λίγο καιρό υπόδικος και μετά βγήκε έξω με εγγύηση. Έμεινε μια εκκρεμότητα να τακτοποιηθεί: βρίσκει τον Μάρκο στην αγορά και τον καλεί να πάνε για φαί στο μαγειρείο. Καλεί το γκαρσόνι και του παραγγέλλει κρασί κι ένα γερό πιρούνι. Ακολουθεί ναυμαχία: αρπάζει το πιρούνι, αρχίζει το Μάρκο στα μπινελίκια και του καρφώνει το πιρούνι στον κώλο. Παίρνει κι άλλο πιρούνι και του το καρφώνει κι αυτό στον κώλο. Μ' αυτόν τον τρόπο πλήρωσε ο Μάρκος το χρέος του στον Τρελλάκια.

Όλοι αυτοί οι μάγκες, οι ντερβίσηδες, είχαν τους δικούς τους κώδικες τιμής, τους δικούς τους τρόπους επικοινωνίας. Τρόπους και κώδικες που δεν ταίριαζαν με καθωσπρεπισμούς κι επιτηδευμένες καταστάσεις.

Όλοι αυτοί που γράψανε, παίζανε και τραγουδήσανε το ρεμπέτικο τραγούδι, μεγαλώσανε συντροφιά με τον καημό, τη σκληρή δουλειά, τη φτώχεια και τη φρίκη του πολέμου.

Μεγάλωσαν και ζήσαν τόσο κοντά, αλλά και τόσο διαφορετικά από τους ευπρεπείς αστούς της αθηναϊκής κοινωνίας αλλά και από εργάτες σε ιδεολογικές αυταπάτες ή αυστηρές (και αυστηρά) κομματικές οδηγίες. Τα ρεμπέτικα τραγούδια, γεμάτα από μοναξιά, πόνο, αλλά και έρωτα και μεράκι και αγάπη για τη ζωή, γεννήθηκαν σε σκοτεινά υγρά κελιά της φυλακής, σε τόπους εξορίας, σε μαχαλάδες, σε τεκέδες, σε παράγκες, στην κεντρική αγορά, στα υπόγεια καπηλειά. Μέρη σαν το Μπούρτζι, το Γεντί Κουλέ, κλείνουν μέσα τους μελοποιημένους (από ένα τρίχορδο μπουζούκι ή ένα μπαγλαμά) αναστεναγμούς των επάνυμων και ανώνυμων τροφίμων τους. Το χόμα από τη Νιο έχει νοτίσει απ' την απόγνωση και τον καημό εκατοντάδων εξόριστων, πολλοί από τους οποίους νιώσαν το κορμί τους να λιώνει αργά, μέρα με τη μέρα, ώρα με την ώρα, άλλοι απ' την πρέζα κι άλλοι πάλι απ' την φτώχεια και την εξαθλίωση. Μέσα από τα βιώματα αυτών των ανθρώπων, που ζήσαν έξω από το νόμο, χωρίς φόβο αλλά και με περίσσιο πάθος για τη ζωή, ξεπήδησε το ρεμπέτικο τραγούδι.

Τα χρόνια εκείνα, που γεννήθηκε και μεγάλωσε το 'ρεμπέτικο' ήτανε δύσκολα χρόνια, ήταν φωτιά όπως θα 'λεγε κι ο Νίκος, παρ' όλα αυτά, από τους μάγκες δεν έλειψε ποτέ το χιούμορ κι ο σαρκασμός. Ακόμα και τώρα με πιάνουν τα γέλια, όταν θυμάμαι το Σακαφλιά (που τον σχόλασε πρόωρα ο Αντωνίτσης ο κωλομπαράς) στη διάρκεια μιας δίκης του, στη Χαλκίδα. Την ώρα που ο δικαστής ετοιμαζότανε να πει την απόφαση

(ισόβια δικάστηκες), όπως ήταν ησυχία στην αίθουσα κι όλοι έτοιμοι ν' ακούσουν τα μαντάτα, ο Σακαφλιάς άρχισε να κλάνει δυνατά.

Αλλά κι ο Μπάτης εκδήλωνε την τσιγγουνιά του μ' ένα αρκετά γραφικό τρόπο: μια φορά αυτός, εγώ κι ο Μάθσης, φτιαχτήκαμε και πάνω στο κέφι σπάσαμε το μαγαζί που είχε στου Καραϊσκάκη. Το σπάσαμε και μετά έκλαιγε από τη τσιγκουνιά του. Ερχόταν στην αγορά, στα ψαράδικα που είχε τον πάγκο ο Νίκος, έπαιρνε ψάρια, κι από τη τσιγκουνιά του, έβαζε ψάρια και μέσα στις τσέπες του και μετά τα πουλάγε κι ερχόταν κι έπαιρνε κι άλλα. Οτιδήποτε έκανε για την κονόμα.

Μέσα από το τζάμι της κεντρικής εισόδου, βλέπω ένα ρόδινο φως να πλημμυρίζει τον ουρανό. Αφήνω την πόρτα να κλείσει αργά πίσω μου και κάνω άλλο ένα βήμα προς τα μπρος. Η ατμόσφαιρα γεμίζει από τα βαριά, διαπεραστικά σαλπίσματα των βαποριών που φτάνουν στο Λιμάνι. Στο δρόμο για το μαγειριό του κυρ - Αντρέα, πέφτω πάνω στο Στράτο, ένα φαφούτη τεκτεζή, από τα πιο ξηγημένα παιδιά της πιάτσας. Καθόμαστε να πιούμε ένα ποτήρι κρασί και θυμόμαστε ξανά το βράδυ που γίναμε όλοι μαστούρια, μέσα στα κρατητήρια, κάτω από τη μύτη της ασφάλειας, από ένα μεγάλο κομμάτι μαύρο που είχε κρυμμένο ο Στρατής, μέσα στον πάτο του.

Γυρνάω το βλέμμα μου δεξιά και βλέπω το Μιμίκο τον αραμπατζή, το Γαβρίλο, το Μάρκο, το Στράτο να σηκώνουν τα ποτήρια τους κοιτώντας προς τη μεριά μου. Κάνω να τους χαιρετήσω, μα οι μορφές τους διαλύονται σιγά σιγά, σαν ανοιξιιάτικη πρωινή ομίχλη, αφήνοντας στη θέση τους κρύους μαρμαρίνους τοίχους του Γενικού Κρατικού.

Τίποτα δεν μοιάζει να 'ναι πια το ίδιο. Ο Πειραιάς εξωραϊστηκε (κυρίως επί δημαρχίας Σκυλίτση) και τα παράνομα στέκια, η ψαραγορά, τα καρβουνιάρικα, τα κουτούκια σβήσανε με τον καιρό, λες κι ήτανε ο χρόνος λάβα που ξεχύθηκε από τα σπλάχνα της Γης και κατέστρεψε τα πάντα στο πέρασμά του.... Μαζί τους σβήσαν κι οι τελευταίες ξεθωριασμένες μνήμες, από τα χρόνια της αληθινής ιστορίας του Πειραιά.

Πλησιάζοντας τη μαύρη σιδερένια πύλη του νοσοκομείου, μου 'ρχονται στο μυαλό τα λόγια του Νίκου Μάθσης, λίγες μέρες προτού πεθάνει:

*Με δίχως μάτια και μαλλιά
Το Γολγοθά' ανεβαίνεις
Γιατί κυρά μου βιάζεσαι
Και δε με περιμένεις.*

Δεν ξέρω γιατί αλλά εκσίνη βιάστηκε. Αφού θα πάω κι εγώ τώρα σε λίγο. Βλέπεις ο καρκίνος. Ένα χρόνο είναι εγκαταστημένος στο λαιμό μου. Η αυτού μεγαλειότης ο καρκίνος. Τον θρέφω με τσιγάρα και αλκοόλ, γιατί δε θέλω να ζήσω. Προχθές πού 'παθα την πρώτη κρίση και με πήγαν στο νοσοκομείο, θέλαν να με κοιμήσουν για να μου κόψουν το λάρυγγα. Τους είπα όχι, όχι εκατό φορές, θέλω να 'μια ξύπνιος για να απολαύσω τους τελευταίους πόνους της ζωής μου. Και έτσι έγινε: τους απόλαυσα. Ο Μάθσης μιλάει. Τη σκαπούλαρα τώρα αλλά σε λίγο φεύγω τροχάδην για τον Άδη. Είμαι έτοιμος για εκεί. Στην κηδεία μου πουζούκι δικαιούνται να παίξουν: ο Τσιτσάνης, ο Γεννίτσαρης και ο Κερομύτης. Κανείς άλλος. Κι εκεί που θα πάω είναι όλη η παλιά φρουρά : Παπαϊωάννου, Στράτος, Μπάτης, Ανέστος, Καρυδάκιας, Μάρκος, Χατζηχρήστος. Η κομπανία είναι έτοιμη στον Άδη και περιμένουν να πάει ο Μάθσης ο αρχηγός...

Ένας οξύς διαπεραστικός πόνος διακόπτει απότομα το γλυκό ταξίδι στο παρελθόν ενώ νιώθω την παγερή ανάσα του θανάτου να τυλίγει το κορμί μου. Ρίχνω στην πλάτη μου την κουβέρτα, κολλώντας συνάμα την μύτη μου πάνω της. Η μυρωδιά της είναι πολύ οικεία. Είναι η μυρωδιά του καμένου ξύλου ανακατεμένη μ' αυτή του ναργιλέ που καπνίζει, στη μέση της μικρής παράγκας, στην Κρεμμυδαρού... Τα πρόσωπα όλων χλωμά και μισοφωτισμένα από τη φωτιά, μοιάζουν να έχουν παραδοθεί πλήρως στο πιο γλυκό μεθύσι... Μια γλυκιά μελωδία, ζεστή κι ανάλαφρη σαν καλοκαιρινό αεράκι, με σηκώνει ψηλά και με ταξιδεύει πάνω από τα παράλια της Σμύρνης, πάνω από την Προύσα, πάνω από το Λιμάνι... Τα βλέφαρα βαραίνουν, κλείνουν σιγά σιγά και φτάνει στ' αυτιά μου, το τραγούδι των Σειρήνων, σαν επίμονο κάλεσμα από τον ουρανό...

*Θεέ μου μεγαλοδύναμε
πού 'σαι ψηλά και πάνω
ρίξε λιγάκι τουμπεκί θεούλη μου,
στον αργιλέ μου απάνω.*

Αντράς

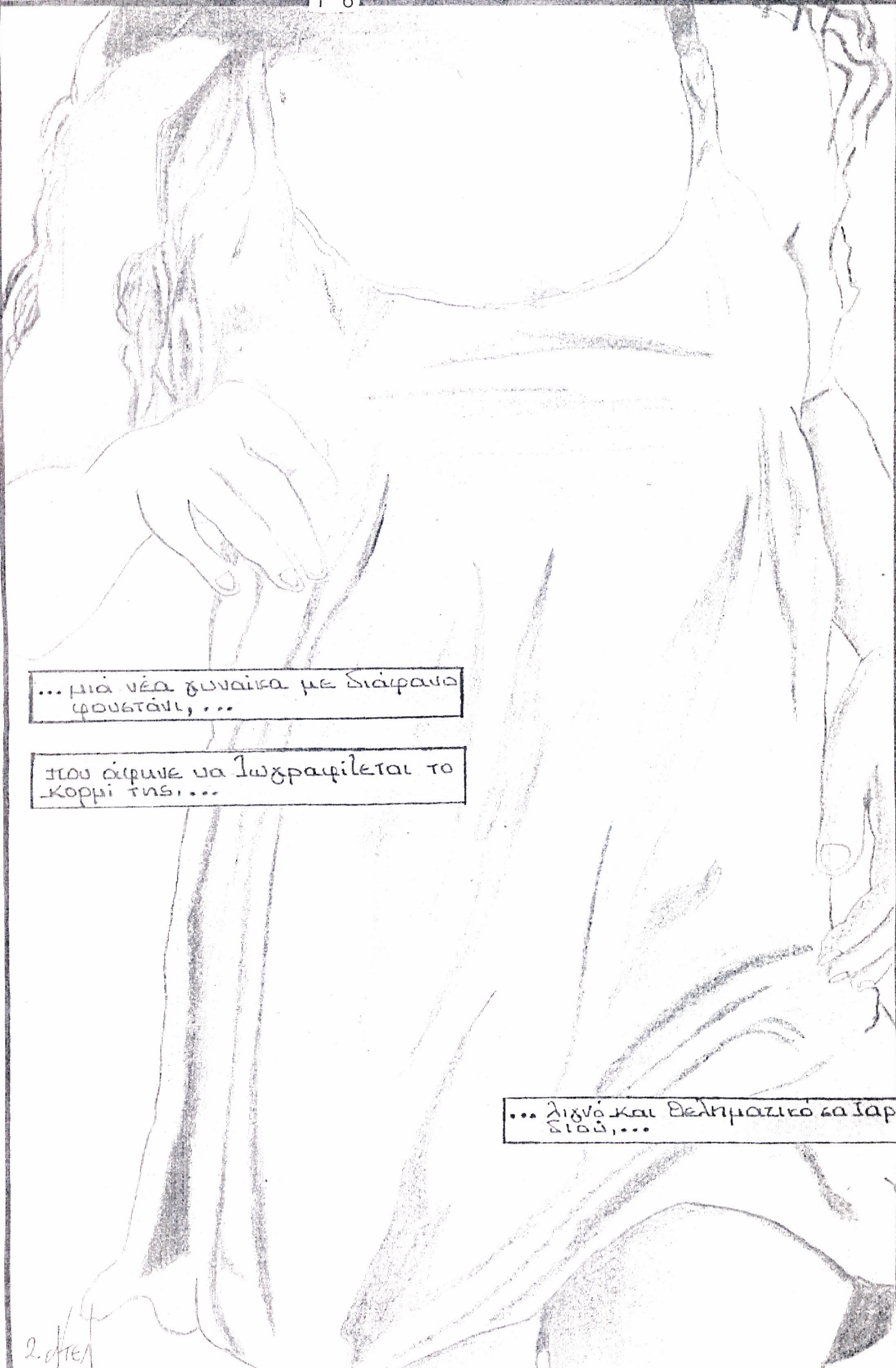
Το κείμενο είναι από το ομώνυμο
παιό του Γιώργου Σεφέρη - "Ποι-
ήματα" - εκδ. Τεσσός, Νοέμβ. 1982

Καίποτε, όταν ήμουν ακόμα στα καράβια,
ένα μεσημέρι του Ιουλίου, βρέδυκα
μόνος σε κάποιο νυκί, θακάτως μέσα
στον ήλιο.

Ένα καλό μελτέμι
μου έφέρνηε...

... ιστορικούς στο-
χαμούς,...

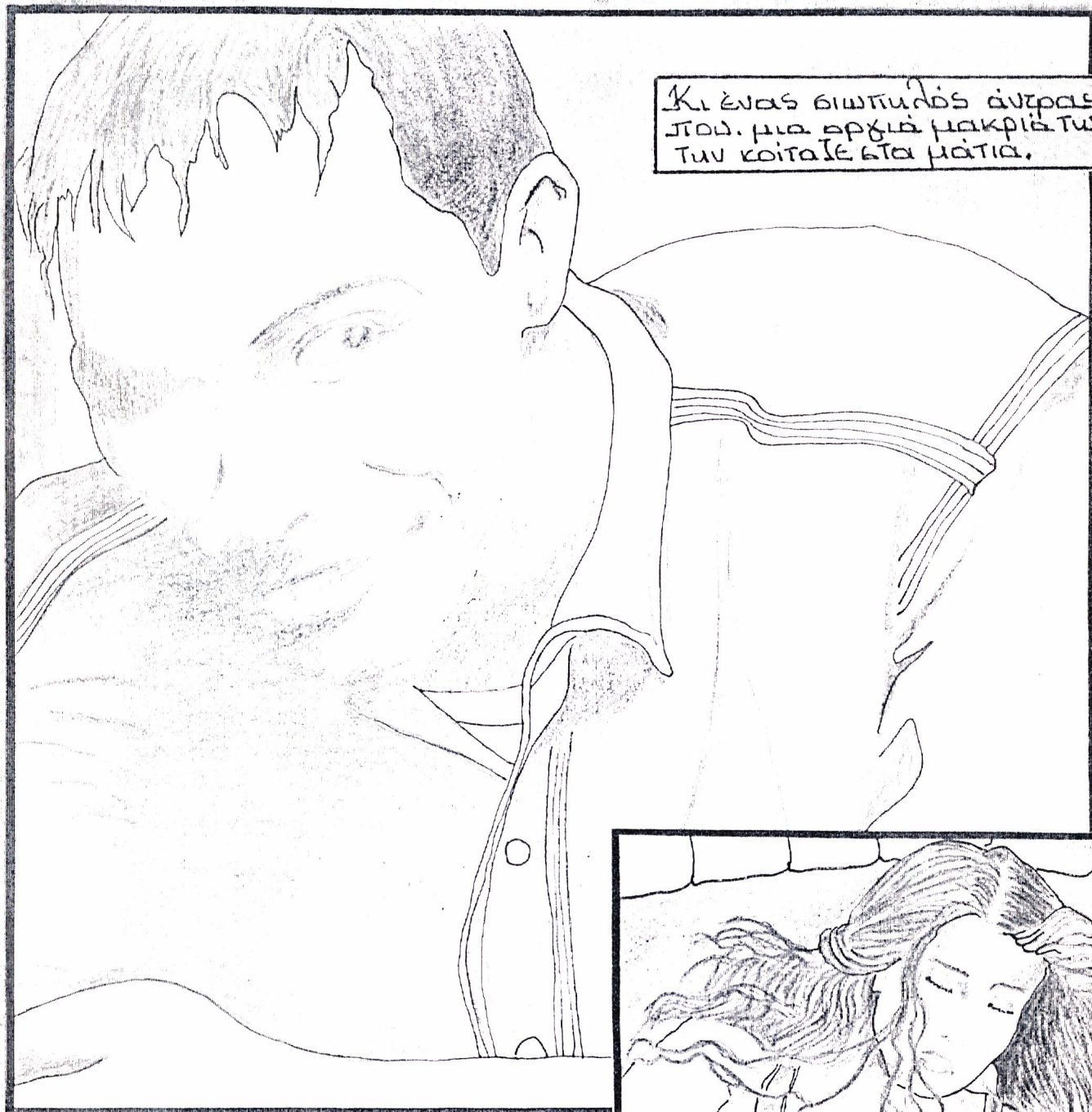
όταν ύπδαν και κάθισαν
λίγο παραπέρα,...

...μια νέα γυναίκα με διάφανο
φουστάνι,...

που άφηνε να Ιωγραφίεται το
κόρμι της,...

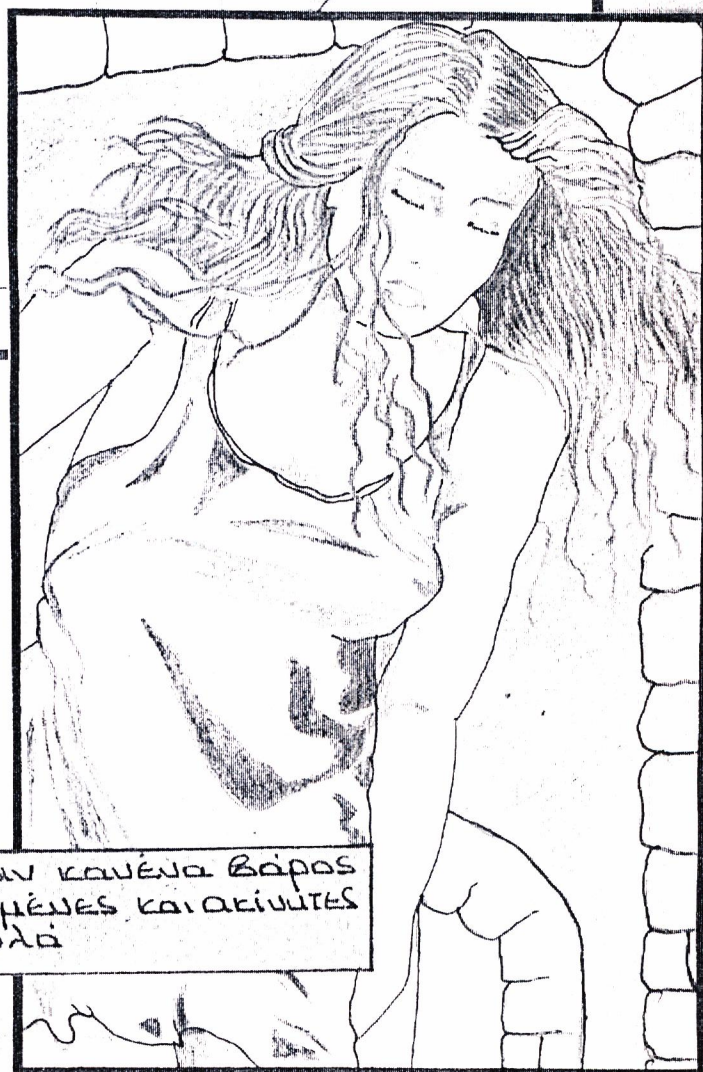
...λίγνα και θεληματικό να Ιαρκά-
σιον,...

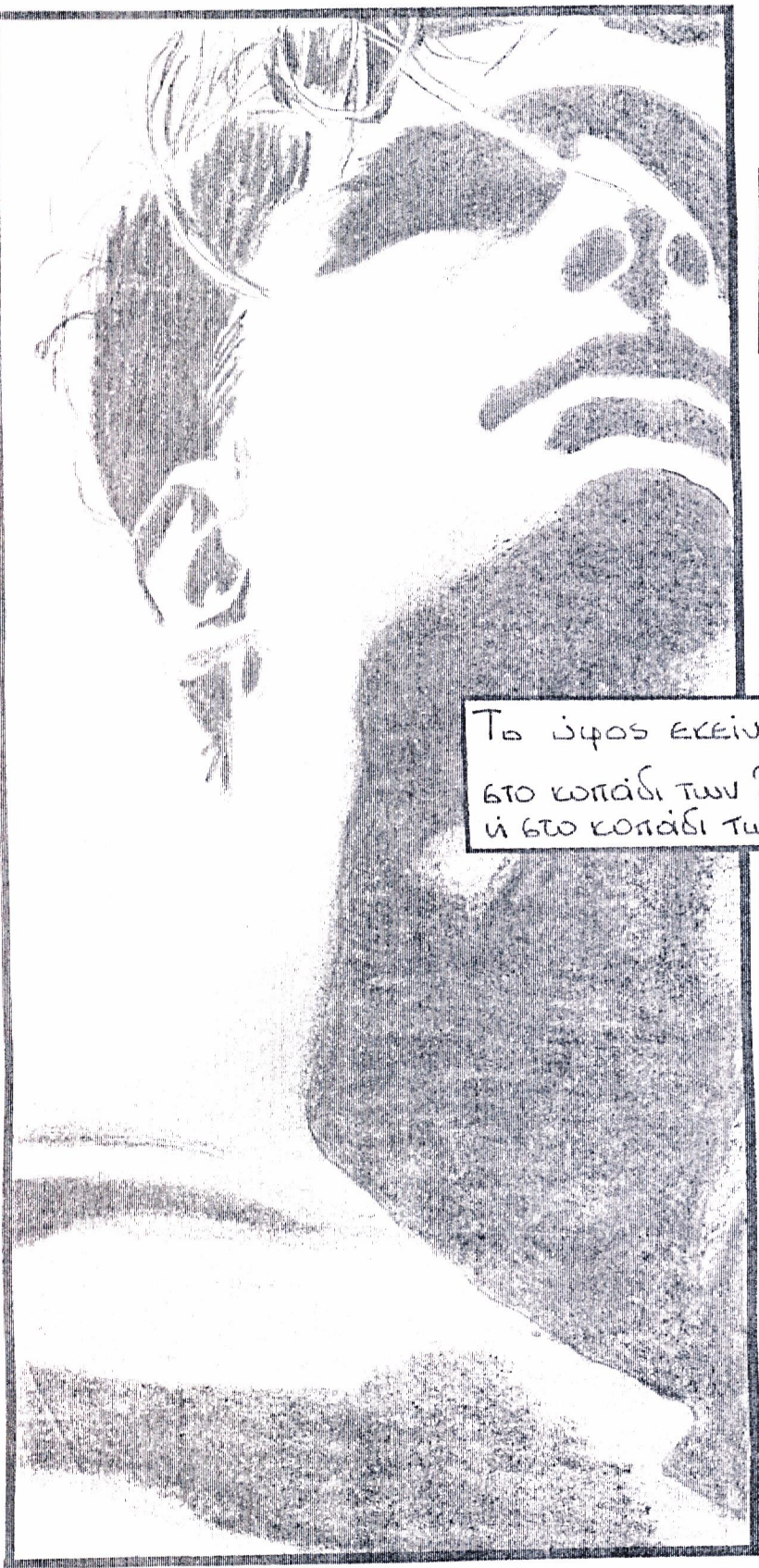
Κι ένας βιωπιδός άντρας
που, μια ροδιά μακριά τ'ος,
Τυν κοιτάζε στα μάτια.

Μιλούσαν μια γλώσσα που
δεν καταλάβαινα.

Τον ειρωνεύε Τίμ.

Τα λόγια τους όμως δεν είχαν κανένα βάρος
και οι ματιές τους βιωπιδισμένες, και ακίνητες
αίχμωαν τα μάτια τους τυφλά

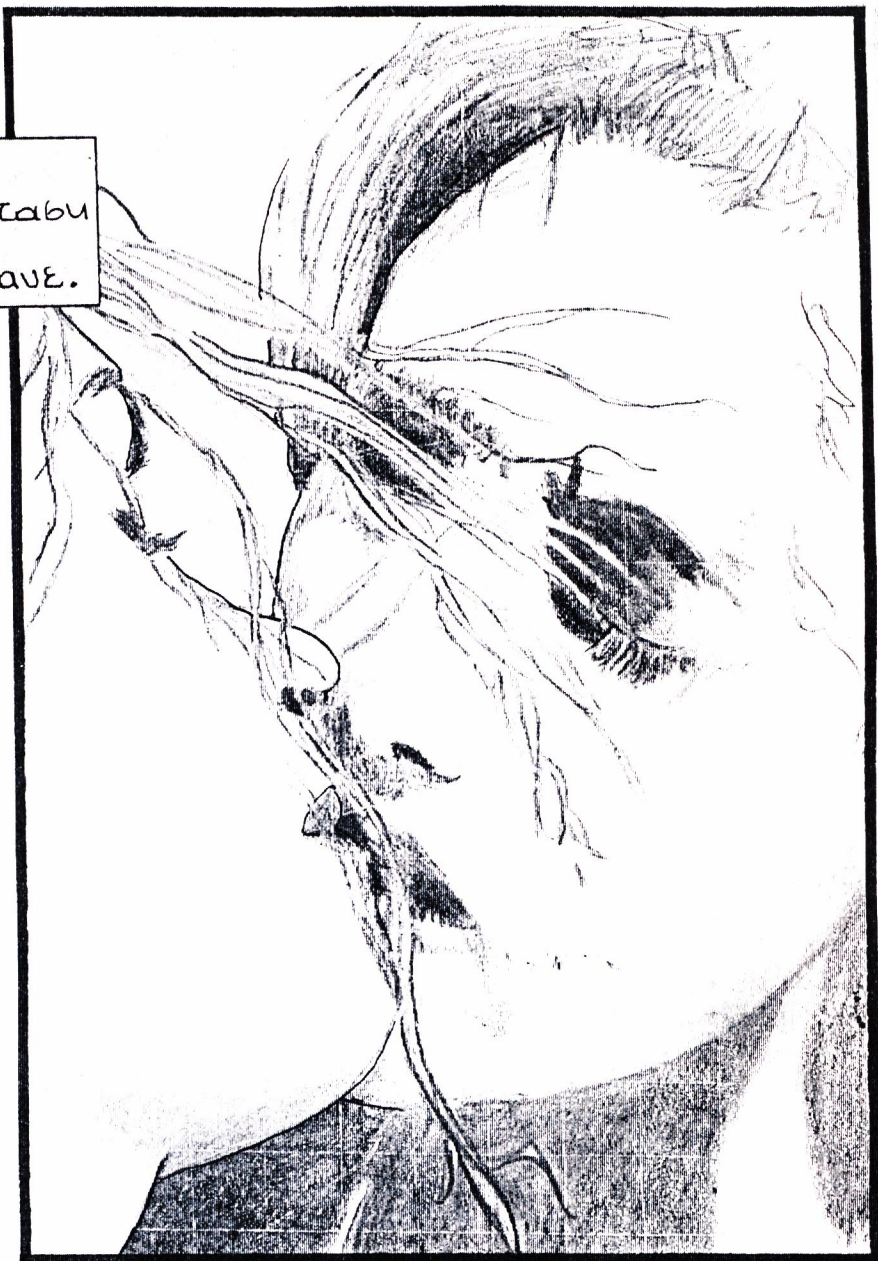
Τους ευλογώ λοιπόν πάντα διότι
είναι οι μόνοι άνθρωποι, που είδα
στη ζωή μου να μην έχουν το αρ-
πιαχτικό ή το κνηχιζόμενο ύψος
που θυώριβα όλους τους άλλους.

Το ύψος εκείνο που τους κάνει ν' ανήκουν
ν' ανήκουν
στο κοπάδι των λύκων
ή στο κοπάδι των αρνιών.

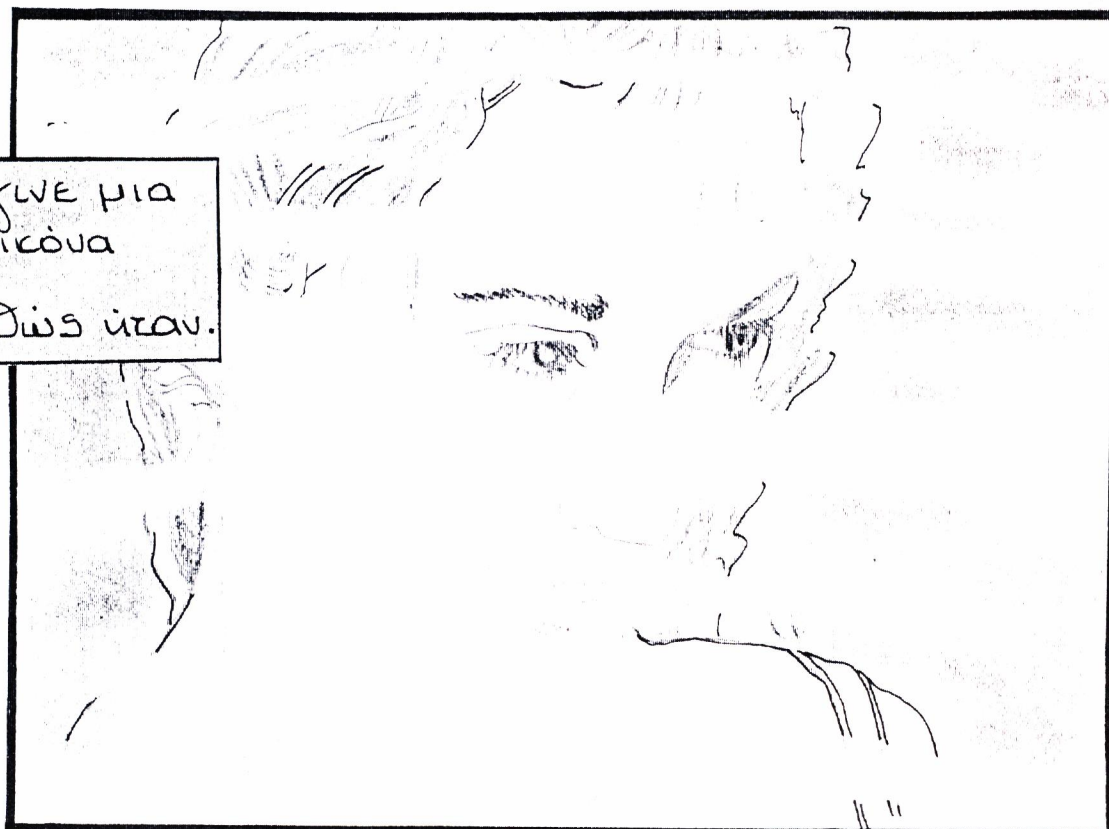

Τους συναντώ πάλι την ίδια μέρα
ε' ένα απ' τα νυχτωτικά κλιμακία
που βρίσκει κανείς όπως παρατάει
και το κάνει μόλις βγει

Κρατούσαν πάντα
 την ίδια απόσταση
 κι έπειτα πλυσιάζαν
 και φιλιούσανε.

Η γυναίκα είχε μια
 θαμπή εικόνα
 και χαδούκε
 μικρή καθώς ήταν.

Πρωτιόμουν αν ήθερα πως
είχαν βγει

από τα δικά του του κόσμου...

Λονδίνο, 5 Ιουνίου, 1932

TEADZ

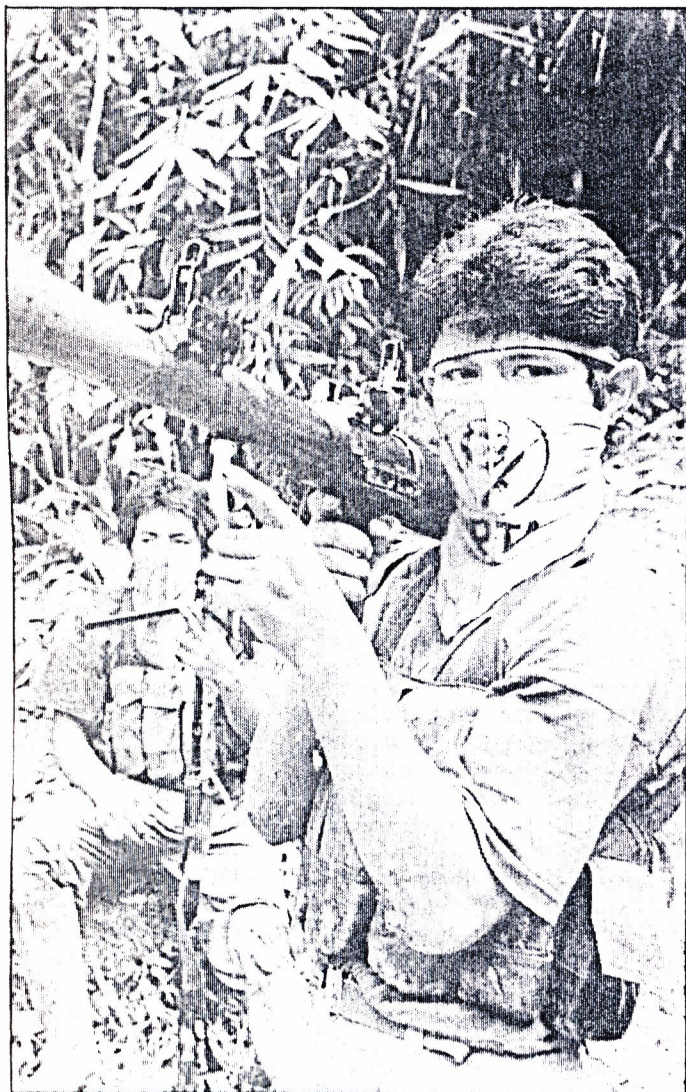
G. H. H.

ΕΛΕΓΕΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΦΑΓΗ ΠΟΥ ΘΥΣΙΑΣΤΗΚΕ ΣΤΗ ΛΗΘΗ

«Άκου, κάποιον σαν και του λόγου σου θα 'πρεπε να τον στραγγαλίζουν ενόσω είναι μικρός, ακόμα. Τα ζώφια τα συνθλίβουμε από μικρά. Μ' ακούς; Εμείς οι χωρικοί τα κακά μπουμπούκια τα ποδοπατάμε από μικρά. Για κάτι καθάρματα σαν κι εσένα, ξέρεις τι λέμε εμείς οι χωρικοί; Τσάκισέ τα από μικρά, σκότωσέ τα από παιδιά! Αυτό λέμε!»

KENZAMΠΟΥΡΟ ΟΕ:

« Τσάκισέ τα από μικρά, σκότωσέ τα από παιδιά »

Με λένε Χουάν Λουίς Λουμινάρο και είμαι μέλος της φυλής των Κέτσουα, που είναι απόγονοι των Ίνκας, των αυτοχθόνων κατοίκων του Περού. Γεννήθηκα το 1978 σ' ένα από τα μπάριος που περιτριγυρίζουν τη Λίμα. Οι παράγκες των φτωχογειτονιών ήταν το περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγάλωσα, εγώ και άλλα 7,5 εκατομμύρια φτωχομπινέδες: χιλιάδες πλανόδιοι μικροπωλητές, τεχνίτες, τοκογλύφοι, απατεώνες, λαθρέμποροι, που πολιορκούν από τις περιφερειακές παραγκουπόλεις τη Λίμα ψάχνοντας για διεξόδους επιβίωσης. Πήγα στο σχολείο μόνο και μόνο γιατί ο πατέρας μου ήταν δάσκαλος στο εξαθλιωμένο σχολείο - παράγκα στην περιοχή που μέναμε. Εκεί έμαθα να διαβάζω και να μαθαίνω την ιστορία της χώρας μου. Έμαθα για τον πολιτισμό των ιθαγενών Ίνκας και για το υψηλό πολιτισμικό επίπεδο που διατηρούσαν. Για τις, με υποβλητική αρχιτεκτονική χτισμένες, πόλεις τους, όπως η πρωτεύουσα του κράτους τους Κούζκο («ιερή πόλη» στη διάλεκτο των Κέτσουα), για το ασύλληπτο, για την εποχή του, οδικό δίκτυο, για την ιδιότυπη οργάνωση της κοινωνίας τους που αν και τη δέσποζε ένα θεοκρατικό σύστημα, βασιζόταν στην κοινοκτημοσύνη. Κι έμαθα το πρώτο μισητό όνομα, ακολούθησαν πολλά άλλα ως την ολοκλήρωση της παιδείας μου: Φραγκίσκο Πιζάρο.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 1^ο

Αρχηγός των κονκισταδόρες που εισέβαλλαν στο Περού και κατέλυσαν την αυτοκρατορία των Ίνκας ήταν ο Φραγκίσκο Πιζάρο. Όταν έφθασε στο Περού ο Πιζάρο διέθετε μόνο 102 πεζούς, 62 ιππείς και 2 κανόνια. Απέναντί του ο αυτοκράτορας των

Ίνκας Αταχουάλλα παρέταξε 80000 μαχητές. Οι διαθέσεις του τελευταίου όμως ήταν καθαρά φιλειρηνικές και περισσότερο κινούνταν από περιέργεια γι' αυτούς τους περίεργους «λευκούς» που είχαν έρθει απρόσκλητοι στη χώρα του. Ο Πιζάρο τον προσκάλεσε στο στρατόπεδό του, στην Καραμάρκα, δήθεν για να καταρτίσουν μια ειρηνική συνθήκη εμπορίου και συνεργασίας. Ο Αταχουάλλα δέχτηκε την πρόσκληση και με τη συνοδεία του επισκέφτηκε το στρατόπεδο. Εκεί όμως οι Ισπανοί τον συνέλαβαν και κατάσφαξαν τους συνοδούς του. Η σύλληψη του αυτοκράτορά τους προκάλεσε σύγχυση στους Ίνκας που παρέμεναν αδρανείς για να αποτρέψουν το θάνατό του. Ο Πιζάρο ζήτησε λύτρα σε χρυσό για να τον ελευθερώσει. Τα λύτρα ανέρχονταν στο ποσό των 4 600 000 δουκάτων της εποχής, περίπου 1000 000 000 σημερινά δολάρια. Όταν δόθηκαν τα λύτρα βέβαια ο Πιζάρο δολοφόνησε τον αυτοκράτορα και χρησιμοποίησε τον χρυσό για να εξαγοράσει μέρος του στρατού των Ίνκας. Αμέσως μετά εξόρμησε κατά της πρωτεύουσας Κούζκο και με τη βοήθεια των αποστατών την κυρίεψε, την κατέστρεψε και αφάνισε τον πληθυσμό της. Όταν τέλειωσε και με την υποδούλωση του υπόλοιπου πληθυσμού της χώρας στράφηκε κατά των συμμάχων του, αποστατών Ίνκας και τους κατάσφαξε κι αυτούς.

Κατάλαβα ότι το να είσαι κάτοικος μιας χώρας που δεν ανήκε στον λεγόμενο, τότε και τώρα, δυτικό «πολιτισμό», συνεπαγόταν μια μοίρα κοινή: αποικιοκρατία, καταλήστευση του πλούτου της χώρας, εξευτελισμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και κάθε έννοιας ανθρώπινου δικαιώματος. Οι βασιλιάδες της Ισπανίας θεωρώντας το Περού αστείρευτη πηγή αμύθητων θησαυρών (όπως και πραγματικά ήταν) ζητούσαν όλο και περισσότερο χρυσό και ασήμι από τους αντιβασιλείς. Εκείνοι πάλι, αναγκασμένοι να κορέσουν τη βουλιμία της Μητρόπολης αλλά και επιδιώκοντας να πλουτίσουν οι ίδιοι, πίεζαν τους ιθαγενείς προγόνους μου να εξάγουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερες ποσότητες πολύτιμων μετάλλων. Τι αστείο αλήθεια, τραγικά αστείο, εκατοντάδες γενιές Ίνκας να ζουν ικανοποιημένοι από την εκμετάλλευση του εδάφους της χώρας

τους, μ' ένα άριστο αγροτικό σύστημα κοινοκτημοσύνης, χωρίς ποτέ να υποψιαστούν ότι αυτό που κρυβόταν κάτω απ' αυτό το έδαφος θα ήταν και η καταστροφή τους. Η κατάσταση έγινε αφόρητη όταν εξαιτίας των σκληρών συνθηκών διαβίωσης, ελαττώθηκε ο αριθμός των ιθαγενών άρα και η παραγωγή οπότε και η ακόρεστη ανάγκη για περισσότερο χρυσό έκανε την τυραννία των εναπομεινάντων δούλων αφόρητη. Τότε πια, κι αυτό είναι κάτι που καρφώθηκε στο μυαλό μου κι άλλαξε τον τρόπο σκέψης μου, οι ιθαγενείς Κέτσουα και Αymάρα επαναστάτησαν κατά των αποικιοκρατών.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 2^ο

Οι ισπανοί κονκισταδόρες του 16^{ου} αιώνα έκαναν ότι μπορούσαν για να αφανίσουν τον πολιτισμό των Ίνκας και τους ντόπιους κατοίκους του Περού. Το 1564 ήταν η χρονιά που άρχισαν οι πρώτες εξεγέρσεις εναντίον των αποικιοκρατών οι οποίες κορυφώθηκαν στα μέσα του 18^{ου} αιώνα κάτω από την ηγεσία ενός 'φωτισμένου' ηγέτη, κατευθείαν απογόνου των Ίνκας, του Τουπάκ Αμάρο. Το όνομα Τουπάκ Αμάρο ανήκε αρχικά στον ανιψιό και διάδοχο του αυτοκράτορα των Ίνκας Αταχουάλλα και στη διάλεκτο των Κέτσουα σημαίνει «το βασιλικό ερπετό». Ο πρώτος αυτός Τουπάκ Αμάρου αντιστάθηκε στους εκτελεστές του θείου του για χρόνια αλλά τελικά συνελήφθη το 1572 από τους Ισπανούς κατακτητές οι οποίοι αφού τον ανάγκασαν να παρελάσει μέσα στους δρόμους του Κούζκο πάνω σ' ένα μουλάρι τον αποκεφάλισαν. Ήταν ο πρώτος που αντιστάθηκε κατά των κατακτητών. Δύο αιώνες αργότερα άλλος ένας επαναστάτης Ίνκας υιοθέτησε το ηρωικό όνομα οδηγώντας τους απόγονους των Ίνκας στην εξέγερση. Απέναντι όμως στον εξοπλισμένο στρατό της αποικίας οι ιθαγενείς δεν είχαν να αντιπαραθέσουν παρά τα πρωτόγονα όπλα τους. Έτσι η εξέγερση έληξε με το σφαγιασμό 80 000 ιθαγενών και την ήττα του Τουπάκ Αμάρος το 1870. Οι κατακτητές τον συνέλαβαν και τον εκτέλεσαν με φρικιαστικό τρόπο αφήνοντας τέσσερα άλογα δεμένα στα τέσσερα άκρα του να ξεσκίσουν το κορμί του. Ο ίδιος και ο αγώνας του έμειναν στην ιστορία ως ο

πρόδρομος των κινημάτων ανεξαρτησίας στη Λατινική Αμερική του 19^{ου} αιώνα.

Η πολυπόθητη «ανεξαρτησία» της χώρας μου ήρθε το 1821. Ανεξαρτησία τυπική αφού μπορεί να έπαψε να αποτελεί ισπανική αποικία, η γη και τα ορυχεία όμως παρέμειναν στα χέρια της «κρεολής» ολιγαρχίας που τα κατείχε από τον καιρό της αποικιοκρατίας. Η αντίδραση της ολιγαρχίας αυτής απέναντι σε κάθε αλλαγή ήταν αυτονόητη. Όμως ο λαός των ιθαγενών και των μεστίζος (των μιγάδων) που η παρακμή της αγροτικής παραγωγής οδήγησε κατά χιλιάδες στην εσωτερική μετανάστευση και στη διαμόρφωση των μπάριος (των παραγκουπόλεων γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα) άρχισε να ξυπνάει.

Στις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα εμφανίστηκαν τα πρώτα αριστερά κόμματα όπως το APRA (Αμερικανική Λαϊκή Επαναστατική Συμμαχία) με πλατιά λαϊκή υποστήριξη και ηγέτη τον Άγια ντε λα Τόρε και το Περουβιανό Κομμουνιστικό Κόμμα με ιδρυτή τον συγγραφέα Χοσέ Κάρλος Μαριατέγκι. Τα δύο κόμματα όμως δεν μπόρεσαν ποτέ να πάρουν την εξουσία. Το 1968 ένα στρατιωτικό πραξικόπημα με τον στρατηγό Χουάν Βελάσκο Αλβαράδο ήρθε για να επιβάλει αγροτική μεταρρύθμιση, εθνικοποίηση της βιομηχανίας πετρελαίου και αδέσμευτη εξωτερική πολιτική. Ακολούθησε, από το 1975 ως το 1980, μια κλασσική δεξιά στρατιωτική χούντα και από το 1980 ως το 1985 ένα εκλεγμένο δεξιό καθεστώς, που κυβέρνησε με βάση τις οδηγίες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. 8 χρόνια μετά τη γέννησή μου το Περού γνώρισε ένα σύντομο σοσιαλιστικό διάλειμμα από το 1985 ως το 1990 με τη σοσιαλδημοκρατική διακυβέρνηση του Άλαν Γκαρσία ο οποίος προσπάθησε να αντιδράσει στην οικονομική εξαθλίωση της χώρας με πρώτο μέτρο την άρνηση αποπληρωμής ολόκληρου του εξωτερικού χρέους της χώρας. Τον Ιούνιο του 1990 την διακυβέρνηση ανέλαβε ο Αλμπέρτο Φουτζιμόρι ο οποίος εφάρμοσε από την πρώτη στιγμή φιλελεύθερη πολιτική οδηγώντας τον

λαό σε ακόμα μεγαλύτερη εξαθλίωση. Για να επιτύχει καλύτερα μάλιστα το σκοπό του διέπραξε ένα συνταγματικό πραξικόπημα καταργώντας το Κονγκρέσσο και συγκεντρώνοντας όλες τις εξουσίες στον εαυτό του. Ο εξωτερικός δανεισμός, από την εποχή της δικτατορίας και η νεοφιλελεύθερη πολιτική του Φουτζιμόρι έριξαν την χώρα στο πέλαγος της δυστυχίας. Τεράστιο ποσοστό του πληθυσμού στην ανεργία και σχεδόν το μισό εργατικό δυναμικό στην υποαπασχόληση. Ένα μεγάλο τμήμα της οικονομίας και της παραοικονομίας στην απασχόληση με το εμπόριο κοκαΐνης και ο κρατικός μηχανισμός σε πλήρη διάλυση. Αύξηση της παιδικής θνησιμότητας, μείωση του μέσου όρου ζωής, συνθήκες πείνας στις παραγκουπόλεις. Και φυσικά οι μόνες πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας, το πετρέλαιο και τα ορυχεία εξαγωγής αργύρου, βισμούθιου, βαναδίου, μολύβδου, χαλκού, σιδήρου, μαγγανίου και χρυσού στα χέρια των ξένων.

Αυτές είναι οι συνθήκες που επικρατούν όταν κάποιοι από τους απεγνωσμένους περουβιανούς, επηρεασμένοι από τις αριστερές ιδεολογίες αποφασίζουν να δράσουν δυναμικά μη βλέποντας άλλη διέξοδο.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 3^ο

Το πανεπιστήμιο του Αγιακούτσο (που σημαίνει «γωνιά των νεκρών» στη γλώσσα Κέτσουα) βρίσκεται σε μια περιοχή - κλειδί ανάμεσα στα ορυχεία του Βορρά και σ' αυτά του Νότου. Εκεί κλήθηκε να διδάξει φιλοσοφία ένας διανοούμενος που είχε μελετήσει διεξοδικά τα μαρξιστικά συγγράμματα : ο Αμπιμαέλ Γκουσμάν γιος εμπόρου και μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος από τα είκοσί του χρόνια. Η επίδραση της σκέψης του Μάο είναι εμφανής στις διαλέξεις του προς τους μαθητές τους στους οποίους κηρύσσει τον ένοπλο αγώνα, μιλώντας αδιάκοπα για τους αγρότες οι οποίοι πρέπει να γίνουν η κινητήρια δύναμη της επανάστασης. Ο Γκουζμάν επισκέπτεται δυο φορές το Πεκίνο και ενθουσιάζεται από την Πολιτιστική Επανάσταση του Μάο. Κατά την επιστροφή του, το 1970, ιδρύει το

«Σεντέρο Λουμινόσο» (Φωτεινό Μονοπάτι) που προέρχεται από την «Κόκκινη Σημαία» φιλοκινεζικό σχίσμα του Κομμουνιστικού Κόμματος του Περού. Το όνομα είναι παρμένο από ένα κείμενο του συγγραφέα, ιδρυτή του Περουβιανού Κομμουνιστικού Κόμματος, Μαριατέγκι που στη δεκαετία του '30 έγραφε για το μέλλον της ανθρωπότητας, για το αύριο που τραγουδά σε «φωτεινά μονοπάτια». Επί δέκα χρόνια προσελκύει στις τάξεις του φτωχούς νέους των αγροτικών περιοχών ή των περιθωριακών συνοικιών που έχουν συνειδητοποιήσει την απελπισία των γονιών τους και τη δικιά τους και είναι αποφασισμένοι να κάνουν κάτι γι' αυτό. Στις 17 Μαΐου 1980 - ύστερα από 10 χρόνια προετοιμασίας ξεκινά η ένοπλη δράση. Είναι η μέρα των γενικών εκλογών και το «Φωτεινό Μονοπάτι» καίει τις κάλπες στο Τσούτσι και βάζει βόμβες στα γραφεία των κομμάτων. Από τον Οκτώβριο του 1981 οι επιθέσεις κατά του στρατού και της αστυνομίας αυξάνονται. Το Μάρτιο του 1982 καταλαμβάνονται οι φυλακές του Αγιακούτσο και ελευθερώνονται 300 κρατούμενοι. Το κλίμα απέναντι στο αντάρτικο του Γκουζιμάν είναι ακόμα θετικό κι αυτό φαίνεται από την κηδεία του ηγετικού στελέχους της οργάνωσης Έντιθ Λάγκος, το 1982, την οποία παρακολούθησαν 15 000 άτομα. Το κλίμα όμως αλλάζει σιγά σιγά όταν οι αντάρτες αρχίζουν να φέρονται με σκληρότητα στους χωρικούς επιδιώκοντας την υποχρεωτική συνεργασία τους με την μορφή της παροχής τροφίμων, της υποχρεωτικής στρατολόγησής, και της εκτέλεσης όσων αρνούνται να συνεργαστούν. Το αντάρτικο του Γκουσιμάν γρήγορα μετατρέπεται σε εμφύλιο πόλεμο και τα θύματα είναι πολλές φορές αθώοι χωρικοί. Η βία και οι ωμότητες είναι αναρίθμητες, όχι μόνο από την μεριά της κρατικής καταστολής αλλά και από το Φωτεινό Μονοπάτι. Τα θύματα υπολογίζονται από τις αρχές σε 24 000 ενώ το 1986 μόνο 250 φυλακισμένοι αντάρτες εξοντώνονται από το στρατό, ύστερα από εξέγερση σε δύο φυλακές. Ύστερα από τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του στρατού στην ύπαιθρο, η οργάνωση μετέφερε μεγάλο μέρος της δύναμής της στις παραγκουπόλεις επιχειρώντας να οργανώσει μια περικύκλωση της πρωτεύουσας. Δεν τα κατάφερε όμως μια και τον Σεπτέμβριο του 1992 ο στρατός και οι αντιτρομοκρατικές υπηρεσίες του Φουτζιμόρι συνέλαβαν τον Αμπιμαέλ Γκουζιμάν.

Ενώ το «Φωτεινό Μονοπάτι» εμπνεύστηκε από τον Μαισισμό η Κούβα και ο Φιντέλ Κάστρο ήταν η έμπνευση για το δεύτερο αντάρτικο σχηματισμό του Περού που πήρε το όνομά του από τον ήρωα της επανάστασης του 18^{ου} αιώνα : το Επαναστατικό Κίνημα Τουπάκ Αμάρου (MRTA). Τα μέλη των Τουπάκ Αμάρου στρατολογήθηκαν περισσότερο από τα μπάριος κι όχι από τις αγροτικές περιοχές όπως αυτά του « Σεντέρο Λουμινόσο». Από το πρώτο χτύπημά του, το 1982, το κίνημα έχει επικεντρώσει την προσοχή του σε δράση μέσα στα αστικά όρια έχοντας, κυρίως σαν στόχους του κέντρα ή σύμβολα της ιμπεριαλιστικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών. Μερικά από τα περιστατικά δράσης του είναι η εκτόξευση ρουκέτας στην Αμερικανική Πρεσβεία στη Λίμα, επίθεση με όλμους στην κατοικία του Αμερικανού πρέσβη και τοποθέτηση βομβών στα εστιατόρια της γνωστής αμερικάνικης αλυσίδας Kentucky Fried Chicken στη Λίμα. Η πιο θεαματική του ενέργεια όμως ήταν η απόδραση 50 κρατουμένων από την θεωρούμενη ως πιο ασφαλή φυλακή της χώρας, αυτή του Κάντο Γκράντε κοντά στη Λίμα. Οι δραπετές, μεταξύ των οποίων και ο τότε αρχηγός της οργάνωσης Βίκτωρ Πόλνι όχι μόνο έσκαψαν τούνελ και διέφυγαν αλλά και βιντεοσκοπήσαν την όλη επιχείρηση. Το 1993 ο Πόλνι ξανασυνελήφθηκε κι έτσι εκείνη τη χρονιά οι αρχηγοί και των δύο αντάρτικων οργανώσεων του Περού βρίσκονταν στη φυλακή.

Αυτή ήταν η κατάσταση το 1994 όταν αποφάσισα να στρατολογηθώ με τους Τουπάκ Αμάρου ακολουθώντας την παιδική μου φίλη και συνομήλική μου Λους Ντίνα Βιλισολάδα. Εκείνη την περίοδο πολλά από τα μέλη του κινήματος βρίσκονταν στην φυλακή κι αυτό σήμαινε ότι βρίσκονταν στην

κόλαση. Οι συνθήκες στις φυλακές του Περού είναι από τις χειρότερες στον κόσμο. Σε πολικό κρύο, ψηλά στις Άνδεις χωρίς θέρμανση και χωρίς φως με μόνο μισή ώρα την ημέρα βόλτα στο προαύλιο κάτω από το φως του ήλιου για να γυρίσουν αμέσως μετά σε κελιά δύο επί δύο, τρία και τέσσερα άτομα μαζί. Μία τρύπα στο πατώμα για τουαλέτα και καθημερινό φαγητό στο οποίο οι φυλακές ρίχνουν επ' έντομα έως δηλητήριο για να τους σκοτώσουν. Όταν τους αφήνουν χωρίς φαγητό για ημέρες αναγκάζονται να σκοτώνουν και να τρώνε τα ποντίκια που βρίσκονται σε αφθονία. Η οποιαδήποτε αν-ίδραση σ' αυτήν την κατάσταση, όποιο μέσο κι αν χρησιμοποιεί αντιμετωπίζονται στην καλύτερη περίπτωση με αδιαφορία (όπως π.χ. οι διαμαρτυρίες της Διεθνούς Αμνηστίας και των άλλων οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα) και στη χειρότερη με βία όπως η εκτέλεση 250 φυλακισμένων ανταρτών του «Φωτεινού Μονοπατιού» σε δύο φυλακές, ύστερα από εξέγερση για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Έγινε φανερό τότε στην οργάνωσή μας ότι η δράση μας έπρεπε να επικεντρωθεί στην απελευθέρωση των συντρόφων μας που ήταν κρατούμενοι σ' αυτές τις φυλακές. Αυτή ήταν και η άποψη του αρχηγού της οργάνωσης που ανέλαβε μετά την φυλάκιση του Βίκτωρ Πόλεϊ, του Νέστωρ Σέρπα. Ο Σέρπα ήταν άνθρωπος της δράσης και είχε έντονο συνδικαλιστικό παρελθόν πριν αναλάβει τα ηνία της οργάνωσης. Ήταν ένας από τους συνδικαλιστές της υφαντουργίας Κρομοτέξ την οποία οι εργαζόμενοι κατέλαβαν για δύο μήνες το Φεβρουάριο του 1979, μια κατάληψη που έληξε με την επέμβαση της αστυνομίας και το θάνατο έξι εργαζόμενων.

Στα τέλη του 1996 έγινε φανερό ότι έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος δράσης ώστε να επιτευχθεί η απελευθέρωση των φυλακισμένων συντρόφων μας. Εξάλλου πάντα η οργάνωσή μας είχε μικρό αριθμό ανταρτών, όχι πάνω από χίλια μέλη και η φυλάκιση πολλών απ' αυτούς αποδυνάμωνε τη δράση μας. Έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος λοιπόν να επιστρέψουν οι φυλακισμένοι στην

ενεργό δράση. Η ιδέα της ανταλλαγής ομήρων άρχισε να μορφοποιείται στο μυαλό μας σαν η μόνη διέξοδος. Ποιών ομήρων όμως και κάτω από ποιες συνθήκες. Ήταν φανερό ότι έπρεπε να είναι όχι μόνο ένας σημαντικός αριθμός ομήρων αλλά και αποτελούμενος από σημαντικά πρόσωπα όχι μόνο της πολιτικής ηγεσίας του Περού αλλά και διεθνούς προέλευσης ώστε η ενέργεια να διαδοθεί παγκοσμίως. Όχι μόνο για να είναι πιο εφικτό το θετικό αποτέλεσμα αλλά κυρίως για να δημοσιοποιηθούν παγκοσμίως οι συνθήκες που επικρατούν στις Περουβιανές φυλακές.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 4^ο

Στις 17 Δεκεμβρίου 1996 στην Ιαπωνική Πρεσβεία στη Λίμα γίνονταν η γιορτή για τα γενέθλια του Ιάπωνα Αυτοκράτορα Ακίχιτο (έκλεινε τα 63 του χρόνια). Η αφρόκρεμα της Περουβιανής πολιτικής κοινότητας αλλά και διεθνείς διπλωμάτες ήταν καλεσμένοι στο πάρτι. Αναμενόταν ακόμη κι αυτός ο πρόεδρος της χώρας, παιδί Ιαπώνων μεταναστών στο Περού. Η μητέρα του Ρόζα, ο αδελφός του Πέντρο και η αδερφή του Χουάνα βρίσκονταν ήδη εκεί. Στις 8:35 μια έκρηξη άνοιξε μια τρύπα σ' έναν κοινό τοίχο της Πρεσβείας με διπλανό κτίριο και αντάρτες της οργάνωσης Τουπάκ Αμάρου εφορμούν στο κτίριο και σε συνεργασία με άλλους αντάρτες που βρίσκονται ήδη μέσα στο κτίριο μεταμφιεσμένοι σε γκαρσόνια συλλαμβάνουν 500 ομήρους. Την ίδια κιόλας μέρα απελευθερώνουν τις γυναίκες, μεταξύ των οποίων και η μητέρα κι η αδελφή του προέδρου Φουτζιμόρι. Οι αντάρτες απειλούν να σκοτώσουν τους ομήρους αρχίζοντας από τον Υπουργό Εξωτερικών του Περού αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους που εστιάζονται στην απελευθέρωση όλων των φυλακισμένων συντρόφων τους καθώς και στην δική τους ασφαλή διαφυγή στη ζούγκλα του βόρειου Περού. Το τηλεσίγγραφο περνά άπρακτο και οι αντάρτες αρχίζουν τις απελευθερώσεις των ομήρων: στις 18 Δεκεμβρίου 3 όμηροι, στις 19, που αρχίζει και η μεσολάβηση του Ερυθρού Σταυρού, άλλοι 3, στις 22, 38 όμηροι και στις 22 Δεκεμβρίου 225 όμηροι. Στις 24 Δεκεμβρίου η Ουρουγουάη ελευθερώνει δύο Τουπάκ Αμάρου που κρατούσε στις φυλακές της και οι αντάρτες

αφήνουν τον πρεσβευτή της χώρας στη Λίμα. Στις 28 Δεκεμβρίου αρχίζουν διαπραγματεύσεις με τον υπουργό Παιδείας και ελευθερώνονται άλλοι 20 όμηροι. Σε μια κίνηση καλής θέλησης για την πρωτοχρονιά, την 1^η Ιανουαρίου του 1997 ελευθερώνονται άλλοι 7 όμηροι. Και τέλος στις 15 Ιανουαρίου με 72 ομήρους ακόμα φυλακισμένους από τους αρχικούς 500 οι αντάρτες συμφωνούν να αρχίσουν οι συνομιλίες για μια αναίμακτη διέξοδο από την κρίση.

Εγώ δεν συμμετείχα στην κατάληψη της Ιαπωνικής Πρεσβείας άμεσα αλλά αποτελούσα ενεργό μέλος της ομάδας επικοινωνίας των συντρόφων που βρίσκονταν στην πρεσβεία με τον έξω κόσμο. Έτσι μπορούσα να πληροφορούμαι και τα τεκταινόμενα στην πρεσβεία αλλά και τις αντιδράσεις της πολιτικής ηγεσίας του Περού αλλά και παγκοσμίως. Το πρώτο συμπέρασμα από την επιτυχία της κατάληψης της πρεσβείας είναι η πρόθεσή μας να μην υπάρξει η παραμικρή χρήση αδικαιολόγητης βίας και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι πρόκειται για ένα πρωτοφανές γεγονός στη διεθνή ιστορία, η κατάληψη ενός κτιρίου και η σύλληψη 500 ομήρων με τελείως αναίμακτες διαδικασίες. Από την πρώτη στιγμή έγινε φανερό ότι οι έγκλειστοι σύντροφοί μου έκαναν κάθε δυνατή προσπάθεια να κάνουν τις συνθήκες διαβίωσης των ομήρων ανθρώπινες. Η μέρα βέβαια ξεκινούσε με μια εικονική εκτέλεση ώστε να διατηρηθεί η πίεση προς τους έξω για την ικανοποίηση των αιτημάτων. Μετά όμως οι όμηροι ήταν ελεύθεροι να διαθέσουν τον χρόνο τους όπως ήθελαν: παίζοντας χαρτιά, σκάκι, μουσική, διαβάζοντας ή βλέποντας τηλεόραση, πολλές φορές μαζί με μέλη της οργάνωσης. Η φίλη μου η Λους Ντίνα Βιλιοσλάδα μαζί με την 17χρονη Χομπάνα Βίλα Πλασένσια, για παράδειγμα, δεν έχαναν καμιά μεξικάνικη σαπουνόπερα στην τηλεόραση. Όπως είπε αργότερα και ο πρέσβης της Βολιβίας, Χόρχε Γκουμούσιο τα μέλη της ομάδας ήταν παιδιά της ζούγκλας, «...δεν ήταν συνηθισμένοι να ζουν ανάμεσα σε τέσσερις τοίχους.» Γι αυτό

ο αρχηγός, Σέρπα τους προέτρεψε να φτιάξουν μια μπάλα από ξεσκισμένες κουρτίνες και οργάνωσε αγώνες ποδοσφαίρου στο προαύλιο της πρεσβείας. Το «Σύνδρομο της Στοκχόλμης», όπου όμηροι και απαγωγείς αρχίζουν να νιώθουν συμπάθεια, οι μεν για τους Δε, φαίνεται ότι επικράτησε στην ιαπωνική πρεσβεία. Υπήρχε μια φιλική ατμόσφαιρα, χωρίς να λείπουν βέβαια τα ξεσπάσματα και οι στιγμές έντασης. Ας μην ξεχνάμε ότι μεταξύ των ομήρων υπήρχαν άτομα όπως ο βουλευτής Ζιλμπέρτο Σιούρα, ο εμπνευστής του νόμου του 1995 ο οποίος χορηγούσε αμνηστία στα μέλη των δυνάμεων ασφαλείας που κατηγορούνταν για ομαδικές δολοφονίες. Όμως σε γενικές γραμμές η ατμόσφαιρα ήταν καλή και γίνονταν συνεχώς συζητήσεις μεταξύ των μελών της ομάδας και των ομήρων, κυρίως για πολιτικά θέματα. Αυτή ήταν η κατάσταση όταν φάνηκε ότι η ομηρία θα κρατούσε πολύ περισσότερο απ' ό τι υπολογιζόταν στην αρχή και ο Σέρπα άρχισε τις συνομιλίες προσπαθώντας να βρει κάποια διέξοδο στο πρόβλημα. Ο Φουτζιμόρι ξεκαθάρισε ότι δεν ήταν διατεθειμένος να ελευθερώσει κανέναν φυλακισμένο και μια και στις προθέσεις μας δεν ήταν να σκοτωθεί κανένας όμηρος έγινε αντιληπτό ότι έπρεπε να υποχωρήσουμε αξιοπρεπώς και να ανασυνταχθούμε ψάχνοντας άλλο τρόπο δράσης. Μετά από μια αιφνιδιαστική του επίσκεψη στην Κούβα, στις 3 Μαρτίου 1997 ο Φουτζιμόρι εξασφάλισε την συγκατάθεση του Κάστρο να δεχθεί τα μέλη της ομάδας στην Κούβα. Τρεις μέρες αργότερα ο Σέρπα κατήγγειλε την κυβέρνηση ότι σκάβει σήραγγα κάτω από την πρεσβεία προετοιμάζοντας επίθεση κομάντος. Έξι μέρες μετά ο Σέρπα αναγκάστηκε να διακόψει τις συνομιλίες διαπιστώνοντας ότι στην ουσία ήταν μια πρόφαση για να κερδηθεί χρόνος ώστε να προετοιμαστεί μια επίθεση κατά της πρεσβείας. Έτσι ήρθε ο Απρίλιος με τις συνομιλίες σε τέλος και έκδηλη σε όλους μας την ανησυχία για μια δυναμική επέμβαση του στρατού με καταστροφικές συνέπειες.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 5^ο

Η ΣΦΑΓΗ

Ήταν μέρα μεσημέρι με έναν λαμπρό ήλιο στις 22 Απριλίου του 1997 η 126^η ημέρα από την κατάληψη της ιαπωνικής πρεσβείας. Οι όμηροι είχαν ανέβει στον πρώτο όροφο ενώ οι 8 από τους 14 αντάρτες έπαιζαν μπάλα στο προαύλιο. Ξαφνικά η γη άνοιξε κάτω από τα πόδια τους. Ήταν η πρώτη από πολλές εκρήξεις σε σήραγγες που είχαν σκάψει οι καταδρομείς κάτω από την πρεσβεία ανοίγοντας διέξοδο για την επιφάνεια. Το σχέδιο εφόδου είχε μελετηθεί από Αμερικανούς ειδικούς που πήγαν στο Περού για να εκπαιδεύσουν την ομάδα των 140 Περουβιανών καταδρομέων. Με όλα τα μέσα που διαθέτει η σύγχρονη τεχνολογία παρατηρούσαν όλα όσα συνέβαιναν μέσα στην πρεσβεία και κατάστρωναν τα σχέδια εισβολής περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή. Ο Φουτζιμόρι δήλωσε επίσημα ότι η εντολή του ήταν απλά να απελευθερωθούν οι όμηροι και να αφοπλιστούν οι αντάρτες. Τα γεγονότα όμως έδειξαν ότι η πραγματικότητα ήταν διαφορετική. Οι 8 αντάρτες που έπαιζαν ξέγνοιαστα μπάλα γαζώθηκαν με ριπές και σκοτώθηκαν επί τόπου. Μεταξύ τους και ο αρχηγός Νέστωρ Σέρπα. Δύο αντάρτες καταφέρνουν να φτάσουν στα όπλα τους και πυροβολούν, σκοτώνοντας δύο από τους κομάντος πριν πέσουν κι αυτοί νεκροί. Ένας από τους ομήρους, το μέλος του δικαστικού σώματος, Κάρλος Γκιούστι τραυματίζεται και πεθαίνει από καρδιακή προσβολή. Οι υπόλοιποι τέσσερις και νεότεροι αντάρτες, μεταξύ τους και τα δύο κορίτσια, με τα αυτόματα στα χέρια έτρεχαν προς το βάθος του κτιρίου ψάχνοντας καταφύγιο. Στο τελευταίο δωμάτιο κλείδωσαν την πόρτα και άρχισαν να φωνάζουν πως παραδίνονται. Οι κομάντος έσπασαν την πόρτα και τους σκότωσαν εν ψυχρώ. Πάνω στα πτώματά τους λίγο αργότερα στοιβάχτηκαν και τα πτώματα των συντρόφων τους. Ακολούθησε η έξοδος και ελευθέρωση των 72 ομήρων.

Η φωνή της Λους Ντίνα που εκλιπαρεί για τη ζωή της, μια ζωή που σταμάτησε στα 19 της χρόνια έρχεται και ξανάρχεται στους εφιάλτες μου. Ο θυμός με τυλίγει κάθε φορά που αναρωτιέμαι γιατί, γιατί τόση άσκοπη βία, γιατί μια εν ψυχρώ εκτέλεση των ανθρώπων που κρατούσαν για μήνες στα χέρια τους τους χειρότερους εχθρούς

τους κι όμως τους φέρθηκαν με τον μεγαλύτερο σεβασμό φροντίζοντας όχι μόνο για την ζωή τους αλλά και για την υγεία και ομαλή τους διαβίωση. Αφού η εισβολή στην πρεσβεία ήταν επιτυχής και τα μέλη της ομάδας μπορούσαν να συλληφθούν αναίμακτα γιατί αυτό το θανατικό μίσος για παιδιά, γιατί για παιδιά επρόκειτο. Η «Λα Ρεπούμπλικα» έγραψε ότι το πτώμα του Σέρπα έφερε τραύμα από σφαίρα στο μέτωπο και πως το ίδιο συνέβαινε και με τα πτώματα των άλλων συντρόφων μου. Γιατί ήταν απαραίτητη αυτή η χαρακτηριστική βολή; Για να επιβεβαιώσει σ' όλους εμάς τους απέξω ότι επρόκειτο για εκτέλεση; Η εφημερίδα «Ασάχι Σίμπουν» γράφει ότι ένας απ' τους ομήρους, τον οποίο δεν κατονομάζει, είδε στρατιώτες να συλλαμβάνουν αντάρτες ζωντανούς: «Άρα αν βρέθηκαν όλοι νεκροί, όπως μάθαμε, τότε εκτελέστηκαν», δήλωσε ο όμηρος. Η τοπική τηλεόραση μετέδωσε ότι μερικά πτώματα ήταν τόσο ακρωτηριασμένα που δεν αναγνωρίζονταν. Ο εκπρόσωπος της οργάνωσής μας στην Γερμανία, Ισαάκ Βελάσκο, δήλωσε ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι τα μέλη που δεν εκτελέστηκαν αμέσως βασανίστηκαν πρώτα. Τι απέμεινε απ' αυτό το ολοκαύτωμα. Η οργάνωσή μας είναι πλέον αποδεκατισμένη και το συναίσθημα που κυριαρχεί είναι η θλίψη και η απογοήτευση μπροστά σ' ένα μέλλον αβέβαιο. Όμως η θυσία των συντρόφων μας δεν πήγε χαμένη. Ο κόσμος έσκυψε για μια στιγμή το κεφάλι του πάνω από το Περού. Ο Φουτζιμόρι θα καταλάβει, και μάλιστα πάρα πολύ γρήγορα, όταν τελειώσουν οι θριαμβολογίες, ότι ο αγώνας μας δεν έχει τελειώσει. Ακόμα κι αν πρέπει να σκοτωθούμε όλοι, μέχρι τον τελευταίο, το Περού δε θα μείνει ποτέ το ίδιο, η ολιγαρχία της εξουσίας δε θα ξανανιώσει ποτέ ασφάλεια και η θυσία του Σέρπα και των συντρόφων μας θα γίνει κάποτε η ανάμνηση του ξεκινήματος της δημιουργίας μιας αληθινά ανθρώπινης κοινωνίας στο Περού όπως αυτή που κάποτε μεγαλούργησε σ' αυτά τα χώματα, πριν την μολύνει με την καταστροφική μανία του ο δυτικός πολιτισμός.

«Ναι, υπάρχει μια κρίση του ανθρώπου, αν ο θάνατος ή ο βασανισμός μιας ανθρώπινης ύπαρξης στον κόσμο μας μπορούν να αντιμετωπίζονται με συναίσθημα αδιαφορίας, με φιλικό ενδιαφέρον ή πειραματική περιέργεια ή δίχως να προκαλείται μια αντίδραση. Ναι, υπάρχει μια κρίση του ανθρώπου, αν η θανάτωση ενός ανθρώπου μπορεί να αντιμετωπίζεται χωρίς τον τρόμο και την ντροπή που θα έπρεπε να υποκινεί, αν ο ανθρώπινος πόνος γίνεται αποδεκτός σαν ένα πλήκτικό έργο...»

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΙ : Το ανέκδοτο κείμενο μιας διάλεξης που έδωσε, το 1946 στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια της Νέας Υόρκης με θέμα : «Η κρίση του ανθρώπου»

Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία

- «The last of the Incas: The rise and fall of an American Empire» By E. Hyams & G. Ordish (BARNES & NOBLE)
- TIME , The weekly Newsmagazine, issues: Vol. 148, No 27, Vol. 149, No 3, Vol. 149, No. 18.
- Εφημερίδα «ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ», φύλλα :Πέμπτης 13 Μαΐου 1993, σελ. 30 - 31, «Μ.α Νέα Αριστερά στη Λατινική Αμερική», όπου ο γνωστός συγγραφέας, Μάριο Βάργκας Λιόσα, πρώην υποψήφιος πρόεδρος, στις εκλογές του 1990, στο Περού μιλάει για τους αριστερούς και την αριστερά της ηπείρου του.
Πέμπτης 24 Σεπτεμβρίου 1992, σελ. 30 31, Το «Φωτεινό Μονοπάτι» έχασε τον σκετεινό αρχηγό του, άρθρο για τη σύλληψη του αρχηγού του "Φωτεινού Μονοπατιού», Αμπιμαέλ Γκουζμάν.
- Σειρά άρθρων της «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ» και άλλων εφημερίδων με θέμα την κατάληψη της ιαπωνικής πρεσβείας στο Περού.
- «Η Βιομηχανία της Τρομοκρατίας», Edward Herman, Gerry O' Sullivan, 1992, εκδ. «ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ», Οι ειδικοί και οι θεσμοί που διαμορφώνουν τις απόψεις μας για την τρομοκρατία.
- Για περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν και οι εξής ηλεκτρονικές διευθύνσεις: της εφημερίδας των Τουπάκ Αμάρου, "Αντάρτικη Φωνή» (Voz Rebelde), <http://users.cybercity.dk/~ccc17427/> , και της ανεπίσημης, πλην όμως εξαιρετικά ενημερωμένης ομάδας, Arm The Spirit: <http://burn.ucsd.edu/%7Eats/mrta.htm>.

Ο αντιεξουσιαστικός αγώνας

Συνεχίζουμε στο παρόν τεύχος την παρουσίαση των απόψεων του αναρχικού δικηγόρου Βασίλη Καραπλή που τις ζητήσαμε στην προσπάθεια να καταγραφούν και να δηλωθούν διαφορετικές αντιλήψεις από τις κρατούσες ως προς την ρευστή κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα και που δεν προλάβαμε να ολοκληρώσουμε (τη δημοσίευσή τους) στο προηγούμενο τεύχος λόγω έλλειψης επαρκούς χώρου. (Ένα μόνιμο πρόβλημα όταν δεν υπάρχουν οι αναγκαίες οικονομικές δυνατότητες)

σήμερα γίνεται

ακόμα πιο αναγκαίος...

Ερ. Βλέπετε να υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας κάποιων νέων μορφών αντίστασης από τους κυριαρχούμενους ενάντια στα υπάρχοντα σχέδια των «κυριάρχων» του κόσμου;

Β.Κ. Δυνατότητες αντίστασης υπάρχουν πάντα. Κατ' αρχήν ο καπιταλισμός δεν έχει θριαμβεύσει. Βλέπω ότι κατέρρευσε το κρατικοποιημένο του σκέλο;. Ο κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός, όπως εκφραζόταν στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης δεν μπόρεσε να δώσει λύσεις στα προβλήματα των κοινωνιών αυτών.

Ο δυτικού τύπου καπιταλισμός, ο φιλελεύθερος καπιταλισμός, ο ιδιωτικός, μπορεί να δώσει λύσεις; Όλα δείχνουν πως όχι.

Δείχνουν πως όχι, τα εκατομμύρια των ανέργων στη Βόρεια Αμερική, το δείχνουν οι εξαθλιωμένοι εργάτες στην Ιαπωνία, το δείχνει η καθημερινή πτώση του βιοτικού επιπέδου στις προηγμένες χώρες και αυτή ακριβώς η κατάρρευση του φιλελεύθερου καπιταλισμού θα οδηγήσει και σε κάποιες καινούριες κοινωνικές μορφές οργάνωσης.

Αν θα χρειαστεί πάλι να περάσουμε δια πυρός και σιδήρου, θα το υποστούμε, αλλά ατό τώρα θα πρέπει να ξέρουμε τι ζητάμε.

Ο κόσμος κάθε μέρα συνειδητοποιεί την ατομικότητά του, τον ξεχωριστό ατομικό χαρακτήρα, πράγματα που από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης μέχρι και σήμερα ήταν ανύπαρκτα, πράγματα που μέσω σε μια γενικευμένη σύρραξη των τάξεων δεν μπορούσαν να υπάρξουν.

Σήμερα ο άνθρωπος βλέπει πια την ανθρώπινη ιδιότητά του, τη δική του θέληση και αυτή προσπαθεί να την επιβάλλει.

Αυτή η ανθρώπινη θέληση δεν είναι η θέληση και η ατομικότητα την οποία επαγγέλλονται οι νεοφιλελεύθεροι. Οι νεοφιλελεύθεροι στην προσπάθειά τους να χτυπήσουν τα κινήματα της εργατικής τάξης καλλιέργησαν έναν ατομικισμό. Αυτός ο ατομικισμός σήμερα πια καλλιεργείται στο έπακρο μέσα από τα Μαζικά Μέσα Εξαχρείωσης, και όχι Ενημέρωσης, τα οποία καταφέρνουν ν' απομονώνουν τον έναν άνθρωπο από τον άλλο και παράλληλα να του παραμορφώνουν και την ατομικότητα και την ατομική του θέληση.

Η νέα ατομικότητα ωστόσο που ξυπνάει, είναι η ατομικότητα που δεν καναλιζάζεται από τα τηλεοπτικά κανάλια, η νέα θέληση που δεν επιβάλλεται ή υποβάλλεται από οποιαδήποτε εξουσία. Αυτές οι νέες ατομικότητες και ατομικές θελήσεις μοιραία κάποια στιγμή θα συναντηθούν. Όταν συναντηθούν, θα δημιουργήσουν κάποιες καινούργιες συλλογικότητες, βασισμένες σε μια λιγότερο ψευδή συνείδηση απ' ότι ήταν οι παλιές και μοιραία αυτές οι συλλογικότητες θα θελήσουν και θ' αγωνιστούν για να επιβληθούν και να συντρίψουν κάποιες άλλες συλλογικότητες δημιουργημένες απ' την εξουσία. Η εξέλιξη μοιάζει κάπως με φυσικό νόμο. Απ' αυτή την πλευρά αυτές οι νέες συλλογικότητες και θα εμφανιστούν και θα νικήσουν.

Ερ.: Στον αντίποδα αυτής της μάλλον νομοτελειακής άποψης για την πορεία των κοινωνιών στο πέρασμα του χρόνου, μήπως πρέπει να δώσουμε περισσότερη εμπιστοσύνη σε παράγοντες όπως το απρόβλεπτο στη διαδικασία δόμησης μιας κανονικότητας, στον πολιτικό αυθορμητισμό και στην αυτοδιάθεση του ατόμου έναντι στον επιβαλλόμενο έλεγχο, εκ των άνω, προς αυτό;

Β. Κ. Η εξέλιξη μπορεί να είναι νομοτελειακή. Το είδος της εξέλιξης όμως το καθορίζουν οι άνθρωποι. Αυτή την στιγμή κανείς δεν μπορεί να ξέρει πως θα εξελιχθεί η κοινωνία, ξέρει απλά και μόνο ότι δεν μπορεί να μην εξελιχθεί.

Επομένως εκείνο που μπορεί κανείς, και έχει χρέος, να κάνει είναι να οδηγήσει αυτή την εξέλιξη προς την επιθυμητή κατεύθυνση.

Οι νέες συλλογικότητες δεν έχουν βέβαια διαμορφωθεί ακόμα. Παρ' όλα αυτά διαπιστώνεται η κοινότητα των ατομικοτήτων ή τουλάχιστον ορισμένων ατομικοτήτων και ορισμένων κοινοτήτων ατομικοτήτων. Εκείνο που είναι κοινό σε όλες αυτές τις θελήσεις, είναι η θέληση για περισσότερη ελευθερία δηλαδή η θέληση για περισσότερη αυτονομία του ατόμου μέσα σ' ένα οποιοδήποτε κοινωνικό σύνολο που θα διαμορφωθεί.

Μπορούμε να βαδίσουμε προς αυτή την κατεύθυνση και να ξέρουμε ότι βαδίζουμε προς την κατεύθυνση της θέλησης της πλειοψηφίας των ατόμων.

Ο αντιεξουσιαστικός αγώνας σήμερα γίνεται ακόμη πιο αναγκαίος, ούτως ώστε η εξέλιξη που θα έλθει να μην οδηγήσει σ' έναν καινούργιο Μεσαίωνα αλλά σε μια Αναγέννηση, σε μια Απελευθέρωση.

Έχουμε τις δυνατότητες να βαδίσουμε προς τα εκεί και πρέπει να το κάνουμε.

Οι καταστάσεις σήμερα είναι ρευστές. Αυτό κάνει ακόμα πιο σημαντικό το δικό μας ρόλο.

Μια μεταβατική κατάσταση μην ξεχνάμε ότι μπορεί να οδηγήσει και σε πισωγύρισμα.

«Hasta la victoria siempre» - «Πάντα προς την
νίκη»

ΤΣΕ ΓΚΕΒΑΡΑ

ΤΣΕ ΓΚΕΒΑΡΑ

ΟΥΙΛΙΑΜ ΜΠΑΡΟΟΥΣ

«Προσέξτε λιγάκι, τους ψόφιους, φανατικούς σκατατζήδες που αντιδρούν τόσο προβλέψιμα, με φόβο, μίσος και απέχθεια στην παραμικρή αναφορά περί ναρκωτικών. Μήπως τους έχουμε ξαναδεί αυτούς τους τύπους και σε άλλες περιπτώσεις; Μισθοφόροι στρατιώτες, ρατσιστές, άνθρωποι που δέρνουν Πακιστανούς, άνθρωποι που δέρνουν ομοφυλόφιλους, άνθρωποι που λιντσάρουν άλλους ανθρώπους. Αυτοί είναι λοιπόν οι τύποι που θα αναζωογονήσουν μια «Αμερική ελεύθερη από τα ναρκωτικά;»

ΟΥΙΛΙΑΜ ΜΠΑΡΟΟΥΣ

Η επανάσταση είναι αυτή καθ' αυτή πολιτική πράξη, το γεγονός όμως αυτό δε σημαίνει ότι αποτελεί αποτέλεσμα μόνο ένοπλης δράσης. Επαναστατική είναι κάθε πράξη που καταρρίπτει τις καθεστώτες αντιλήψεις εισάγοντας μια νέα οπτική. Με αυτόν τον ορισμό επαναστάτες μπορούν να θεωρηθούν όχι μόνο αυτοί που πολέμησαν σθεναρά καταπιεστικά καθεστώτα κάθε πολιτικής απόχρωσης αλλά και αυτοί που έκαναν το ίδιο όχι με όπλα αλλά με την απελευθέρωση των εκφραστικών τους δυνατοτήτων μέσω της τέχνης. Αυτός ο αγώνας είναι που φέρνει κοντά ονόματα τόσο διαφορετικά μεταξύ τους όπως αυτά των Τσε Γκεβάρα και Ουίλλιαμ Μπάροους. Αυτός αλλά και μια άλλη δυστυχής σύμπτωση: η επέτειος των 50 χρόνων αλλά και η ταυτόχρονη ανακάλυψη του, έως τώρα άγνωστου, τάφου του πρώτου συνέπεσε με το θάνατο του δεύτερου και μάλιστα σε μια εποχή που οι απώλειες στον χώρο των ανθρώπων που άφησαν με το έργο τους τη σφραγίδα τους στη διαδικασία της διαρκούς αντίστασης σ' ένα κόσμο βασικά φασιστικό είναι σημαντικές.

Η επέτειος του θανάτου του Τσε πυροδότησε ως συνήθως ακατάσχετες φλυαρίες σε κάθε μορφής έντυπη ή τηλεοπτική δημοσιογραφία και τα γνωστά κείμενα περί φοιτητικών αφισών και ουτοπικών ονείρων εμφανίστηκαν ως διανοητικές παρεμβάσεις σε άρθρα «σοβαρών» δημοσιογράφων που βιάστηκαν άλλη μια φορά να μιλήσουν για το τέλος της επανάστασης. Όσο για το θάνατο του Μπάροους μια απλή αναφορά και ίσως ένας χρονολογικός απολογισμός της ζωής του ήταν ο φόρος τιμής για να ακολουθήσει, φυσικά η λήθη. Θα μας επιτρέψετε λοιπόν να μην αναφέρουμε τίποτα σχετικό με επετειακές αερολογίες και να παραθέσουμε, όπως κάνουμε πάντα, μια φράση απ' τον καθένα απ' τους δυο επαναστάτες ως απλό χαιρετισμό και ως αναγνώριση της καταλυτικής επίδρασης που είχε η σκέψη τους και η δράση τους πάνω στη διαμόρφωση της δικής μας στάσης στη ζωή.

ΑΔΕΚΑΣΤΗ ΜΑΤΙΑ

Είναι ένα κατανυκτικό βάθος Ιουνίου.

Ένα σημείο στη γη που από πάντα υπήρχε και γίνεται αραιά - συχνά το προσωπείο του αχανούς κρησφύγετού μου.

Με διατρέχει μια ασφυξία κυκλωμένης ορμής, ζωγραφισμένη από χρώματα μουσικής, περασμένων μύθων και παροντικής - θελημένης - απομάκρυνσης.

Σκέφτομαι για όσους διασώθηκαν από την εκμαγειακή χρήση των βαθύτερων αξιών τους, που κατάκτησαν μ' ανείπωτες συστολές το ελάχιστο, που βρεθήκανε σε άδεια σταυροδρόμια, μαγεμένοι και παρασυρμένοι από την απειρότητα των μορφών της ύπαρξης και του κόσμου.

Σήμερα, το πολύ αύριο, η Σελήνη θα γεμίσει τη γη μας αιώνιο φως ήλιου.

Στις παλιές μας θέσεις δεν γίνεται να ξαναβρεθούμε, ούτε ν' αντικρύσουμε ζωντανό το παλιό είδωλό μας.

Κοιτάζω τα σημάδια της αιχμαλωσίας και της παράδοσης. Η εκπνοή κρυσταλλώνει τ' άπλαστα κομμάτια της παραίτησης.

Στους ίδιους χώρους, στους ίδιους τόπους, στον ίδιο χρόνο, κερματισμένες οι χαρές, οι λύπες, τα σώματα παραλλάσσουν τα χρώματα και τα κύματα της ζωής.

Όσο τα δάκρυα δεν γίνονται βροχή, σιγοτραγουδούσε ο άνεμος στο σήκωμά του, όσο το δροσερό σου χέρι κρέμεται νωχελικά σαν είσαι ξαπλωμένη και μονάχη, κάθομαι στο περβάζι του παραθύρου, απ' το 'να ψηλό μέρος της απέραντης σκεπής το Φεγγάρι κι ολούθε αφανέρωτος ο λυτρωτής άνεμος, όσο οι φωτιές που δυστυχούνε τους λαούς Δε σβήνουν, συνεχίζει το τραγούδι, ποτές μου Δε συμπάθησα τη μικροπρέπεια και τα παιδιά της, όσο η τελική μας θέληση μας βρίσκει μόνους, φεύγει ελεύθερο τα' άλογο της νιότης μας αφήνοντας ξοπίσω σπασμένα τα δεσμά του, απομακρύνεται και πάει στα βάθη της άγνωστης θάλασσας.

Θυμούμαι όλες εκείνες τις ανυπόφορες προσποιήσεις, τα' απανωτά προσωπεία, τον τελευταίο καιρό (μετράω κοντά τους δέκα μήνες) μάλιστα, πληθαίνουν οι θλιβερές μιμήσεις της Έκφρασης κι αναλογίζομαι το πρόσωπο της οργισμένης περηφάνιας σαν έπαιρνε τις αποστάσεις της απ' το αναίσχυντο κοπάδι της υποταγής και της λήθης.

Έτρεμες μες στην οργή σου κι ήξερες πως θ' αργούσε να βρέξει.

Σας είχα πει σε μια παλιά αρχή και σας είχα προτρέψει. Από τότε ο ίσκιος μεγάλωσε.

Τώρα θα 'θελα χαϊδεύοντάς σας το πρόσωπο να σας πω: *«Ελάτε να πάμε στην ανάσταση των λουλουδιών, την ώρα που οι άσπρες καμπάνες των κρίνων σημαίνουν, την ώρα που οι μικροί σταυροί των μίσχων μπουμπουκιάζουν Σα χαμόγελα... Θα χαιρετάμε στο δρόμο τους ανθρώπους, τα πουλιά και τα δέντρα, μ' ένα καινούριο χαμόγελο στα χτεσινά μας χείλη.» **

* Το τελευταίο απόσπασμα βρίσκεται στο ποίημα του Γ. Ρίτσου : «Μια πυγολαμπίδα φωτίζει τη νύχτα»

Μια υπέροχη ζωή

ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ...

Τα ξημερώματα του Σαββάτου, 29 Μαρτίου 1997, μια μικρή ακταιωρός που μετέφερε Αλβανούς λαθρομετανάστες, από την Αλβανία στην Ιταλία, συγκρούστηκε με την Ιταλική κορβέτα «Σίμπιλα», 35 μίλια ανοιχτά του Μπρίντιζι, με συνέπεια τον πνιγμό τουλάχιστον τεσσάρων ανθρώπων. Οι ιταλικές αρχές ανακοίνωσαν ότι το αλβανικό πλοίο μετέφερε άγνωστο αριθμό επιβατών στο κατάστρωμα και στο εσωτερικό του. Τριάντα τέσσερις

άνθρωποι διασώθηκαν, από τους οποίους δύο τραυματισμένοι, ενώ ανασύρθηκαν τέσσερα πτώματα. Την ίδια στιγμή όλο και περισσότερο αυξάνονται τα «ατυχήματα» κατά τα οποία Αλβανοί λαθρομετανάστες σκοτώνονται από «εκπυρσοκροτήσεις» όπλων των κρατικών διωκτικών αρχών στα ελληνο - αλβανικά σύνορα. Φαίνεται ότι η φύλαξη των ευρωπαϊκών συνόρων από τις «καταστροφικές»

ορδές των λαθρομεταναστών που προέρχονται από τα κράτη της ανατολικής Ευρώπης αλλά και από την Ασία πρέπει να επιτευχθεί πάση θυσία, και εδώ ο όρος θυσία αναφέρεται στην κυριολεξία. Ο «Ξένιος Δίας» έχει πια εγκαταλειφθεί στη λήθη και στην Ελλάδα ο ρατσισμός έχει αρχίσει να παίρνει πραγματικές διαστάσεις. Οι αποστολές στρατιωτικών σωμάτων από γειτονικές στην Αλβανία χώρες, μπορεί

να ευαγγελίζονται τη διαφύλαξη της ειρήνης στην περιοχή, δεν ξεγελούν όμως κανέναν. Είναι, φαίνεται πια, αποδεκτό ότι οι Αλβανοί λαθρομετανάστες που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα είναι αρκετοί, για να παίξουν το ρόλο του αποδιοπομπαίου τράγου αίροντας τις αμαρτίες της κοινωνία μας και καθετί που θεωρούμε υπεύθυνο για τη μίζερη καθημερινή μας πραγματικότητα.

ΕΚΛΕΚΤΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ

1. Η παρουσία πλήθους ένστολων και μη μπάτσων, κρατικής και «αριστερής» προέλευσης, σφράγισε τις φετεινές εκδηλώσεις των επίσημων εορταστικών εκδηλώσεων της εξέγερσης του Πολυτεχνείου. Το σκηνικό συμπλήρωσαν οι αποχρώσεις του αριστερού χώρου, των κομμάτων, των προοδευτικών καθηγητών του Πολυτεχνείου με την καθολική συνεπικουρία των τηλεοπτικών καναλιών-ραδιοφωνικών σταθμών. Η εξέγερση βέβαια απουσίαζε χωρίς να έχει αποσυρθεί απ' το προσκήνιο της ιστορίας.

Όσο για τους ηρωικούς οικοδόμους, πολλά λίγοι μας φάνηκαν. Και πολλά λιγότεροι από τον συνολικό αριθμό τους. Το τιμημένο Κ.Κ.Ε. σε νέες επαναστατικές περιπτώσεις.

Παρ' όλα αυτά, οι νεκροί του Πολυτεχνείου και οι ζωντανοί εξεγερμένοι συνεχίζουν να υπάρχουν σε συνειδήσεις και στους δρόμους. Αυτά για την ώρα...

2. Το γνωστό βίντεο από το χουντο - βασιλικό γλέντι των νομιμότατων αστυνομικών αφού διήνυσε τον τηλεοπτικό του κύκλο πέρασε στην πλήρη σιωπή. Δεν περιμέναμε και τίποτε καλύτερο. Άλλωστε, όπως λέει ο λαός: «Όλα τα γουρούνια έχουν την ίδια μούρη».

3. Η ομόφωνη αθώωση του Γ.Μπαλάφα για την ένοπλη σύγκρουση στο Γκύζη και για τη ληστεία στο Σκλαβενίτη και η κατά πλειοψηφία αθώωση του για τη γιάφκα της οδού Καλαμά από το Μικτό Ορκωτό Εφετείο, περάτωσαν την προσωπική του περιπέτεια (λογικά και όχι αστυνομικά). Με τον Κώστα Καλαρέμα που πρωτόδικα του επιβλήθηκαν 11 «χρονάκια», τι γίνεται;

...ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΕΡΑΝ ΓΥΡΑ ΤΑ ΥΠΟΣΤΕΓΑ ΤΩΝ ΤΡΑΙΝΩΝ ΓΥΡΕΥΟΝΤΑΣ
ΚΑΠΟΥ ΝΑ ΠΑΝΕ ΚΑΙ ΠΗΓΑΝ ΔΙΧΩΣ Ν' ΑΦΗΣΟΥΝ ΠΙΣΩ ΤΟΥΣ
ΜΑΤΙΑ ΔΑΚΡΥΣΜΕΝΑ...

Γεννήθηκε στις 3 Ιουνίου του 1926. Γιος του ποιητή Λουίς Γκίνσμπουργκ και της ρωσίδας εμγκρέ Ναόμι Λέβι Γκίνσμπουργκ που η προσωπική της διαδρομή στις οδούς της παράνοιας, επηρέασε σε μεγάλο βαθμό το γιο της αποτελώντας, κατά δήλωση του ίδιου, «ένα εμβόλιο κατά της δικής του παράνοιας».1 Η ζωή του, κατά την επιλογή του, αποτέλεσε μια ατέρμονη προσπάθεια συλλογής εμπειριών. Τέλειωσε το κολέγιο Πάτερσον και σε ηλικία 17 χρονών πήγε στο κολέγιο Κολούμπια. Στη συνέχεια στο εμπορικό ναυτικό, κλητήρας σε εφημερίδα, φυλακή, λατζέρης, παρουσιαστής βιβλίων, μάρκετινγκ. Ο κύκλος των ταξιδιών του μεγάλωνε συνέχεια: Μέξικο Σίτυ, Σαντόρι στο Χάρλεμ, Δυτική Ακτή, Αρκτική, Ταγγέρη με τον Μπόουλς, Βενετία, Άμστερνταμ, Παρίσι, Ινδία, όπου μυείται στις ανατολικές φιλοσοφίες, και πάλι στην Αμερική. Η στάση του απέναντι στη ζωή, στην πολιτική και την ποίηση διαμορφώνεται, εξαρχής αντικομορμιστική στον υπερθετικό βαθμό. Μια ζωντανή έμπνευση για τον πολιτικό ακτιβισμό και τη σεξουαλική επανάσταση, όντας ομοφυλόφιλος και ο ίδιος. Θα αρνηθεί βέβαια κάθε ηγετικό ρόλο στα κοινωνικά και πολιτικά κινήματα της εποχής του στις Ηνωμένες Πολιτείες, κρατώντας μια διανοητική στάση απέναντι στην πολιτική σαν όρο: «Καλά εγώ δεν είμαι τόσο πολύ πολιτικό άτομο. Δε με ενδιαφέρει σε σημαντικό βαθμό η πολιτική. Κατά τη γνώμη μου η πολιτική αποτελεί ένα παρα - προϊόν μιας καθολικότερης νεύρωσης, που όμως, είναι περισσότερο ενδιαφέρουσα για μελέτη. Η πολιτική δεν είναι παρά ένα παρα - προϊόν, ένα ασήμαντο κομματάκι απ' το μεγάλο σύνολο της ανθρώπινης Συνείδησης, την ολότητα της Συνείδησης». 2

Το 1955 απαγγέλλει δημόσια το «Ουρλιαχτό» στην αίθουσα τέχνης Six Gallery του Σαν Φραντσίσκο, δημιουργώντας τους πρώτους τριγμούς στα θεμέλια της αμερικανικής κοινωνίας και αναγκάζοντας το κράτος να στείλει, ένα χρόνο αργότερα, τον εκδότη του στα δικαστήρια για την έκδοση του ανατρεπτικού αυτού ποιήματος, χωρίς όμως να επιτύχει και την καταδίκη του. Αυτή η απαγγελία αποτέλεσε και το εναρκτήριο λάκτισμα για τη συσπείρωση των δημιουργών του κινήματος των Beat. Για τον Allen Ginsberg, όμως αυτό που είχε τελικά σημασία δεν ήταν τόσο η πολιτική, όπως είδαμε, αλλά η ποίηση αυτή καθ' αυτή. Όχι η στρατευμένη ποίηση με την έννοια της τάσης για αλλαγή της πολιτικής κατάστασης και των πολιτικών προσώπων αλλά η ποίηση ως μοντέλο του εσώτερου κόσμου και ταυτόχρονα ως ψηλάφηση του εξωτερικού κόσμου. Το φτιάξιμο ενός διανοητικού μοντέλου και η αναμετάδοσή του στους άλλους: «Δεν ενδιαφέρομαι για να θεραπεύσω τίποτα. Το να χρησιμοποιήσει κάποιος την ποίηση για να θεραπεύσει ανθρώπους σαν τον Ρήγκαν, αποτελεί, σε τελευταία ανάλυση, μια ύβρη κατά αυτής της ίδιας της ποίησης, με το να την κατεβάζει στο ίδιο επίπεδο μ' αυτόν. Η ποίηση έχει να κάνει με την απεραντοσύνη των ουρανών. Είναι η φωτεινότητα του Ήλιου. Είναι μια διανοητική Δύναμη.» 3 Ποίηση όμως που πίσω απ' τη δραματική χροιά της και την ένταση στην έκφραση των συναισθημάτων κρύβει τη σοφία του χιούμορ. Το χιούμορ σαν τρόπος αντίδρασης στην τρέλα που μας περιτριγυρίζει, στις αντιφατικές καταστάσεις ενός παρανοϊκού κόσμου. Όσο για τον θάνατο: «Ο θάνατος είναι μπροστά μου, άρα αυτό είναι μια ενδιαφέρουσα προοπτική. Νομίζω ότι θα προτιμούσα να πεθάνω παρά να ξαναγεννηθώ. Από την άλλη όμως έχω πάρει έναν όρκο: να ξαναγεννηθώ - αν βέβαια αυτό ελέγχεται καθόλου από μένα - για να γράψω ποίηση, σκοπός της οποίας είναι το να εγκαταλείψω τον δικό μου πόνο για τον πόνο των άλλων.»4

Αυτή η ενδιαφέρουσα προοπτική τον συνάντησε το Σάββατο στις 5 Απριλίου 1997 στη Νέα Υόρκη σαν αποτέλεσμα καρκίνου του ήπατος. Διατηρούμε στη μνήμη μας τους στίχους του «Ουρλιαχτού» σαν το αλληγορικό μας μανιφέστο στην εξέγερση ενάντια στη σερβριζόμενη τυποποιημένη επανάπαυση και χαμογελώντας κρύβουμε το αντίο μας και αφήνουμε αιχμές μ' ένα απλό :

στο επανειδέν.....

1. , 4. Συνέντευξη του Allen Ginsberg στον Θανάση Λάλα που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», την Κυριακή 13 Απριλίου, 1997.

2. , 3. Από συνέντευξη του Allen Ginsberg σε δύο μέλη του περιοδικού REDBASS όπως αναδημοσιεύτηκε στην «ΑΝΟΙΧΤΗ ΠΟΛΗ», τεύχος 7º, Σεπτέμβρης του 1986.

ΙΟ. ουρλιαχτο

απόσπασμα

Είδα τα μεγαλύτερα κεφάλια της γενιάς μου
ρημαγμένα από την τρέλα, υστερικά, γυμνά,
ξηλιγωμένα, σερνάμενα χαράματα, σε
δρόμους νέγρικούς, ζητώντας μian άγρια
δόση, χίπστερς αγγελοπρόσωπους,
κορωμένους με τα πανάρχαια βαποράκια
για την αστρική γεννήτρια στη μηχανή της
νύχτας, λέτσους, μπατίρηδες, κομμένους, να
καπνίζουν μαστούρηδες στο μεταφυσικό
σκοτάδι ξυλιασμένων ορόφων, να πλέκουν
στις κορυφές των πόλεων, να μελετούν τζαζ,
αυτούς που γύμνωσαν τους εγκεφάλους τους
μπρος στον Παράδεισο, κάτω από τον
Υπέργειο κι είδαν Μωαμεθανούς αγγέλους
απαστράπτοντες, σε ρημαδιών ταράτσες να
τρεκλίζουν, αυτούς που διάβηκαν τα
πανεπιστήμια με μάτια φλεγόμενα,
κατανασμένα απ' οράματα του Αρκάνσας
και τραγωδίες φώσκουσες του Μπλέικ,
μέσα από τους ακαδημαϊκούς του πολέμου,
αυτούς που διώχτηκαν απ' τις Ακαδημίες
σαν τρελοί και συγγραφείς πρόστυχων
ωδών στα παραθύρια του κουφαριού,
αυτούς που τα 'κλασαν σ' αζύριατα
δωμάτια με τα σώβρακα μονάχα, καίγοντας
τα λεφτά τους σε σκουπιδοτενεκέδες,
ακούγοντας τον Τρόμο να βαράει τους
τοίχους, αυτούς που τους
τσακώσανε απ' τα ηβικά τους μούσια
καθώς γύριζαν μέσω Λαρέντο στη Νέα
Υόρκη μ' ένα τσιγαριλίκι, αυτούς που
αρπάξανε σύφιλη σε μπουρδελοξενοδοχεία
και τράβηξαν αιθέρα στο Παρανταίς Άλλο,
Θάνατος, ή εξαγνίζαν τα' ακέφαλα κορμιά
τους κάθε νύχτα με όνειρα, ναρκωτικά,
τρομώδεις παραισθήσεις, οινόπνευμα,
καύλα κι ατέλειωτα γαμήσια, αφάνταστα
αδιέξοδα φρικτού σύννεφου κι εκκένωση
φωτός σε κεφάλι παιγμένο ανάμεσα
Πάτερσον - Καναδά, να φωτίζει όλον τον
ακίνητο κόσμο του Χρόνου, προθαλάμων
φτιάξιμο με Πεγιότ, χαράματα σε
περιβόλους κατάφυτων νεκροταφείων,
κρασοκατανυξεις σε σκεπές χασισωμένης
κούτρας, φθοριαύχα επικράτεια βιτρίνων
ανάβουσβήνει, ήλιος, φεγγάρι και δονήσεις
δέντρων στα δειλινά μουγκανητά του
χειμέριου Μπρούκλιν, σκουπιδοφιλοσοφίες
κι αιθέριο, αυτοκρατορικού πνεύματος
φως.....

Arlen
Ginsberg

Neal Cassady & Natalie Jackson
late 1940's "Saga on the Road", Co
written his name in bright lights of
Charm. That's why we stopped on
street, San Francisco 1955.

prototype hero of Jack Kerouac's
and a erotic energy had already
were made imitating his original
and on the diamond watch, Marké
Allen Ginsberg